Контрольный экземпляр

ТАХАН-КЕПАЙОАЗОН ДИ

Массо а мехкий пролетареш, вIовшагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дуьйна ● ШОАТТА, 5 МАЙ, 1984 ШУ. ● № 54 (6932). Мах. 3 кап.

НИЗ БОЛА ИДЕЙНИ ГЕРЗ

ХIара шере 5 мае вай мехка дезду советски кепайоазон Де. Из алхха массови информацин пропагандан средствай болхлой профессиональни цIей хилла Iац, из да кхитта пресса дукха аьзраш мах чубогIача активна а итташ миллионаш болча кепайоазув дешарий а цIей.

Кепайоазув дегIадар дIахьда йиш а йоццаш дувзаденна да сийлахь-воккхачу В. И. Ленина цIерица. Из хиннав пролетарски марксистски кепайоазув вIашагIделлар, инийсача ваккъа дояккхаш цуьна лостам тийннар, «Искра» лха ггара хьалхара эрсий ІкIьара газета хьадаьр, коммунистически пресса ларда хIелар, гIоравалина публицист а партийни органий редактор а.

Коммунистически парте хадданза яр бакьан долаш Iалашате боккха низ хилла, советски наьха духовни вахарцара дIанъеста йиш йоаца дагьа хинна дIаэттад вай кепайоазув. Цкъа арадоалача вай газетийн журналийн тираж мехка бахача нахал дукха дукхагIа я. ХIанз Советски Союзе арадувл 8 эзар совгIа газет, 178 миллион экземпляр тираж а болаш. Арадувл кхитта 5 эзар совгIа журналаш журналий тайпара кхыйола периодически изданеш. Шера уж арахец 3,2 миллиард экземпляр совгIа тираж болаш. Периодически изданеш арахул вай мехка дахача халкъий 55 меттала, цу дахьъе Сийлахь-боккха Октябрь хилалехьа шоай йоазув доацаш [illegible] 18 халкъа меттала а. ХIара шера 2 миллиард экземпляр гаргта тираж а болаш арахец книжкаш.

Нохч - ГIалгIайчен периодически изданеш — 4 республикански, 14 городской районни, дукхатиражни йола газеташ — советски кепайоазон цIьхи мутIарс я долаш хьадоагIа. Цу изданешта боах бача журналистий йоккхача отрадо республике бахача наха дIадоахийт парте бакъдола дош.

КПСС XXVI съезда решенеш тахане кхоачашъеш партийни, советски, боахама организаца, республика беррагача къахьегамхоошта дикагIа ваштьостал де гIерташ, вахара тайп-тайпара оагIонаш чулоацаш дола лоархIаме, бехктоахаме декхараш кхоачашду «Сердало» газето. Пятилетка дитлагIча шера заданеш толаме кхоачашъяра къахьегама коллективашта юкъе лярка социалистически яхь дIахьоккхар, парте решенеш наха дIайовзийтар, къахьегамо хесттавар, коммунистически уйлаца советски саг хьалкхеар — уж я тахан газета керттера темаш. Шу доладелча дениз хадданза материалаш кепатт газето укх рубрикашта кIал: «Миштта кхоачашду декхараш?», «Болхлочун уйла», «Партийни вахар: балха стиль», «Кхачан программа кхоачашъеш», «Бригадни форма: опыта проблемаш», кхыраш. Газето цIенкхамцта къовсам лоттабу очковтирательашца, къоалаш деранца, спекулянташца, тунеядцаца, шоавта тIадиллача гIулакх цIена кхоачашдеш боацарашца, гучадоах балха тIа ниеедоллйта гIалаташ, кхоачамбоцараш.

Пресса артайоахки тоаяре хьалда йола программа белгалаьяй КПСС ЦК шоаьски (1983 шера) Пленума решенешка. Пленума кхоьнвоста К. У. Черненкос яьча доклада тIа массови информацен пропаганда средствашт къахьегамхошта коммунистически кхетам бадара, уж вIаштIехьбахара, чурен арахьара политика идеологически Iалашъяра гIо деш йола инструмент, боьъоца йола деррагача халкъа трибуна я, аьннад.

Уж программни установкаш ларде а дуцаш редакце коллектива, кхьача газетий болхлошта а сийна, хаддаза бувзан лоттабу къахьегама коллективашца, болхлойн юрташкарчен корреспондентаща. Алхха производстверча гIулакхех хоам баь я газета оагIон тIа коллагIа проблема оттавь Iац уж. Цар газета ковкъостал ду цун кертерьярех йола функци — коллективни организатора функци кхоачадгье а.

Вай республика ши эзар гаргта болхлой, колхозой, гIулакхера нах ба газетана, телевидене, радио лаеш, кхы а дукхагIа кеждаб уж пенгазетий редакцеша. Царех дукха дукхагIбараш шоаш болча моттигашта сийдеш, лоархIаш, общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш бола нах ба: газосварщица С. Умалитова, слесарь-инструментальщик П. Халгуаа — СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ, совхоза директор П. Крутов — Советски Союза Турвал, кхыбараш.

КПСС ЦК февральски а апрельски а (1984 ш.) Пленумий решенеша, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя ноакъоста К. У. Черненко хоржархоошта хьалхаанна а «Серп и Молот» яхача московски металлургически завода болхлошца вIашагIкхийттача а даьча къамаьлашка Советски нах тIахьех чIоагтIа оарцагIбенна, ерригача балха участкашка дисциплина чIоагIа лелае, тIадилача гIулакха бехктоахаме хила. ГIулакхах дика кхеташ, цIена, низ кхо ца бехьега къа — толама а вай Даьхе дIахо тоаяра а йола ларда.

Иштта къахьегараш хьалпаца, уж а цар гIулакхаш а шиха динагIа дIадоккхийта декхарийла да кепайоазув.

Нохч - ГIалгIайчен индустре болхлоша рапорт деннад продукци маьхала йиккарех дукхагIйола кеделеш арахецарен хирарча шера бгь бетта плана кхоачашъярах. ПланагIа лаьрхIачул къахьегама оасарле цкъа процент лакхъярай, продукцета дIабодо нах ах процент лохбаран тIайнйца декхараш а кхоачашдаьд.

ЧIоагтIа хьинар айдаь къахьегам хьабайн дика Iалара даьхад, цар продуктивность лакххаьй, хIаьта хIанз лоацача хиннака бIаьстан балхаш чакхдоахаш ба республика юрта боахама къахьегархой.

Цхьабакъда, кIезига дац республика халкъа боахам дIахо дегIабоалабора де дезараш. Цу дакъе партийни комитеташта, беррагача къахьегамхоошта доакха ноакъостал де могаргдолаш а де декхараш а да газет — парте низ бола идейни герз.

Парте организаторски, идейно-политически балха, боахама практика денаш шай оагIонаш тIа дуцаш хIара газет, цун коллектив декхарейла я вахара процессаш яеленеш кIоаргIагIа йоаца, бакъдолий анализ е, уж вIашагIтоха, дувцар темашеш а кхьатта а дувца, шай хайнахьа керттердар белгалде, кхоачашде дезаза дешашта тервам тIабарзабе.

В. И. Ленин шай кабинете чу Кремле. ТАСС фотохроника.

ЕРРИГСОЮЗНИ КОНКУРСЕ КОТБАЬННАРАШ

СССР журналистий Союза преме керда лауреаташ

1983 шера журналистски болх дикагIа барах СССР журналистий Союза преми хьовнаьй СССР журналистий Союза правлене секретариато:

Л. Н. Анненковага — СССР Гостелерадио берашта радиовещани ена Керттерча редакце комментатора — «Турпалех дола дувцараш» яха документальни - публицистически радиопередачий цикл;

П. И. Антроповага — «Советская Латвия» яхача республикански газета промышленноста, транспорта, гIишлошъяра отдела заведующена — къахьегама дисциплиней порядкеи чIоагIъярах йола статьях;

З. Г. Ваганга — Армянски ССР-е гIоллерча «Литературная газета» собственни корреспондента — социально-экономически нравственни темах йола публицистически материалех;

М. Г. Георгиевга — «Ленинская правда» яхача областной газета редактора заместителa (Таджикски ССР);

О. Ф. Г[illegible] — Эстонски радио пропаганда Керттерча редакце керттерча редактора — Iалам ларадарах йолча материалех;

О. Гулмадовага — «Совет Туркменистана» яхача республикански газета юрта боахама отдела заведующена — республика юрта боахам дегIабоалабарах йолча материалех;

П. П. Крупенниковага — «Сокольская правда» яхача вIашагIтехача газета редактора (Вологодски область) — РАПО балха опытах йолча статьяй серех;

И. Б. Лисочкига — «Ленинградская правда» яхача областной газета специальни корреспондента — Ленинград моастагIчун блокадах мукъаьйккха 40 шу дизара хетаьча материалех;

К. Л. Лосотога — «Комсомольская правда» яхача газета специальни корреспондента — нагахьха хьнаре вахара позици йолаш хьалкхебара, коммунистически морала норман чIоагIъяра, советски патриотизмах кхебара хетаьча очерках;

Н. Е. Матуковскийга — Белорусски ССР-е гIоллерча «Известия» яхача газета собственни корреспондента — экономикан нравственностей проблемах лаьца яьча публицистически выступленеех;

М. А. Морозовага — «ВАМ» (Амурски область) яхача дукхатиражни газета редактора заместителa;

Я. Я. Садыревага — «Ильичевец» (Украински ССР, Одесски область) яхача дукхатиражни газета редактора — цхьайтталагIча пятилетке хьалхалаттарах йолча корреспонденцей серех;

Р. Р. Насыровага — «Казахстанская правда» яхача республикански газета хьайбай боахама отдела заведующена — Кхачан программа кхоачашъелгах дувцаш йолча проблемни статьях;

В. В. Патрахиновага — «Ленинская правда» яхача окружной газета халкъа боахама отдела заведующена (город Ханты-Мансийск, Тюменски область) — Тюменски мехкдаьттагазови комплекс карааерзаярах йолча статьях;

Г. А. Писаревага — «Сельская жизнь» яхача газета культуран юрташкарча шоалайн отдела редактора заместителa — аьлтан тIарча сага моттигах, шай профессий довзахал дарах лаьца выступлений серех;

В. Д. Савченковага — «Сельская новь» яхача районни газета бехктоахамеча секретара (город Починок, Смоленски область) — районе хьалха латтача нахах язьйча очерках статьях;

М. И. Стеничевага — «Правда» яхача газета культуран бытен отдела редактора — США-и кхьча империалистически пачхьалкхенийн специальни службаша леладу разведывательно - подрывной гIулакхаш хьегучадахаш язьйча статьях;

В. С. Тукинга — «Ленинское знамя» яхача районни газета-промышленни отдела заведующена (город Слюдянка, Иркутски область) — юрташкарча къахьегамхоех лаьца язьйча очерках корреспонденцех;

Л. П. Хареевага — «Красная Звезда» яхача газета очеркех публицистикан отдела редактора — «Салтий кхелаш: шоаьтта шу дахьачул тIехьагIа» яхача темо чулацача публицистически материалех;

Б. Н. Чехонинга — ТАСС политически обозревателa — империалистически харц про[illegible] хьегучайоахаш язьйча статьяй серех;

В. В. Частиковага — АПН фотокорреспондента — «Къулбаседен Сийлахь - доккхача такилгагIа» яхача фоторепортажах;

А. Ф. Яковенкога — «Советская Россия» яхача газета бехктоахамеча секретара — «Газет дешашари газети» яхача публицистически обзорией циклах.

(ТАСС).

Грозне хинна торжественни собрани

Селхан Грозне кепайоазон ЦIагIа хилар кепайоазон Денен радио Денеси хетаьь партийни общественни организацей викалий, журналистий, болхлой корреспондентий, полиграфистий, радио болхлой, связистий торжественни собрани. Из хьайкхийр КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретаре З. А. Яндиевас.

Собрание сийлен президиум хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель ноакъост К. У. Черненко керте йола КПСС ЦК Политбюро.

Собрание доклад бар НГIАССР журналистий Союза правлене председателa заместителa, «Ленинан некъ» яхача газета редактора Ю. А. Айдаевa.

Журналистий, полиграфистий, болхлойн юрташкарчен корреспондентий, связистий йоккхача группана дIаелар сийлен грамоташ.

КПСС ЦК Политбюро

1984 шера 21 апреле хиннача Ерригсоюзни коммунистически субботника итогех долча дешара хьежай КПСС ЦК Политбюро шай аргIанарча заседане. 157 миллион совгIча къахьегамхоша субботнике дакъа лацаро цIаьхха а хьахьекхар советски наьха боккха сакхетам, цар патриотизм. Коммунистически парте вай Даьхен экономически оборонни низ дIахо чIоагIбе, халкъа хьал-торо тIа-тIа дукхагIа лакхъе аьнна оттадаь декхараш кхоачашдеча шоаллкара доагIа дакъа даца гIерташ уж хилар. Партийни, советски, профсоюзни организацешкара хьехамийча хоамаш тIа белгалдоахих, субботник долча дийнахьа болхлоша, колхозхоша, интеллигенце массе метте хьинар чIоагIа айденна къахьийта хилар, дукхка продукци арахийца, бIаьстан юхьера кхаллхара балхаш сиха дакъ, тоьъал дукха халкъбоахама моаьхаш дIа-хьа дихьа, городаш юрташ цIенъем хоьхьра тIоерзаль шерра мероприятеш чакхъякха хилар. Тоьал дукха дагьа лацад къахьегама оасарле планал совгIа цхьа процент лакхъярай продукци хьаерга дIадодар ах процент лохдаран тIайнйца социалистически декхараш кхоачашдеча. Лакхача дисциплинан организованностен, производстве кхоачамаш хьегучадахара а царех пайда эцара а хьажар, хьинарече къахьегама сийрда цIей хилла дIаэттад субботник.

Коммунистически субботника итогех бола хоам кепайоазон тIа арабоаккхарга.

КПСС ЦК Политбюрос хьалзьяцай 1986—1990 шерашка коартолаш, бьацадаараш, сом промышленни хьисапе кхебара, царна ялгача металлически конструкцеех хранилищаш хьалъяраш боле бе йолавлийтарен тIоерзаль СССР Министрий Совета мероприятеш. СССР Госкомсельхозтехникана тIадилла дераI цу тайпара хранилищаш хьалр вIаштIехьдоаккхийта, уж [illegible] по-требательашта лоаттаелга. ХIаьта иштта «чIега тоха мара ца безаш» хранилищаш хьалр вIаштIехьдоаккхилга. ВIашагIъехкаш — вIашагIйоахаш йола хранилищаш дукхагIа хьалъяро йиш хулийтаргья, Политбюро заседане белгал ма даькхара, коартолаш, бьацадаараш, сом дикка кIезигагIа бойта, къаьстта а из продукци хьайоаллхача моттигашка.

Политбюрос къоабалаьяй ноакъостий К. У. Черненкоа А. А. Громыкоа Финляндски Республика Президентаца М. Койвистоца хиннача беседа итогаш. Белгалдаьккхад, Финляндецара доттагIала, диначa лоалахой отношенеш чIоагIъяра, вIаши юкъера тешам дIахо кIоаргбарен вай мехкашта юкъе берзате цхьанна леладу гIулакхаш дегIадоаладарен Советски Союзо къаьстта лоархIам беш хилар, цу цхьана леладеча гIулакхаша тайп-тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаш машаре лелара ленински принципаш вахара ниa болаш хилар дог тешадеш бакъдеш а лоархIаш.

Политбюрос ладийгIар итальянски республика кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца Дж. Андреоттеца Москве хиннача переговорий хьакъехьа баьча хоамага, къоабалбир уж переговораш йолча хана советски кулгалхоша дIакхайнабаь, шинна а мехка халкъий духьа, Европе а деррагача дунен тIа а машари кхерамален чIоагIъяр духьа СССР-ая Италенех юкъе вIаши гIойле йолча тайпара цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIадоаладара тIаберзабаь няць.

КПСС ЦК Политбюро заседане къоабалаьяй ноакъостий К. У. Черненкоa Б. Н. Пономаревая Греце Коммунистически парте ЦК Генеральни секретараца Х. Флоракисаца хиннача вIашагIкхетаре итогаш, хIаьта иштта дийцад Коммунистически партей Советски пачхьалкхенан чакхдоахача чурча арахьарчех политически гIулакх[illegible]

БАЛХА ВИЗИТАЦА

КПСС ЦК-вси Советски правительствая вехарах 4 мае Варшавера балха визитаца Москве венав ПОРП ЦК Хьалхара секретарь, ПНР Министрий Совета Председатель В. Ярузельский.

Аэродроме В. Ярузельскега паьтьабахача КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa хьалхарча заместителa, СССР кхьча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос, КПСС ЦК Политбюро члени, СССР оборони министра Д. Ф. Устинова, КПСС ЦК секретара К. В. Русакова, кхьча официальни наха безаме тIалийцар из.

(ТАСС).

СовгIаташ деннад

Кепайоазон Дин радио Дин хьатIакхочач лаьтташ итогаш яй СССР журналистий Союза правлено секретариата 1983 шера социалистически яхьах кепайоазон тIа а радион телевиденен гIоала а дикагIа дувцара йолча Ерригсоюзни конкурса. Конкурсе котало яьккхараша юкъе да «Грозненский рабочий» яха республикански газет. Из могадаьд ВДНХ-рча «Советски кепайоазув» яха павильоне дIахьехха. «Колхозан дахар» яхача Ведана районa газета «Журналист» яхача журнала Сийлен дипломa деннад.

* * *

Итогаш яй шера арабоалача дикагIа болча балха йолча А. Д. Шерипова цIерагIа республикански творчески конкурса.

Конкурса жюре дIачуеннача а конкурса ахкйтача а материалашна хьанга а хьежа Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене бюро соцам баьб А. Д. Шерипова цIерагIа йола премия СССР журналистий Союза членаш болча укх наха лойла аьнна:

Журавлев Анатолий Андреевича — «Грозненский рабочий» яхача республикански газета корреспондента, къахьегама дисциплина чIоагIъяра проблемех а кхыча актуальни темаех а йолча публицистически материалех.

Ауцева Эдальгире Хьаваевна — «Сердало» яхача республикански газета корреспондента «Къизал» яхача а кхыйолча а дIаяхача ханах юхедисача зенеча тIахьадисарех йолча публицистически материалех.

Хатуев Зелимхан Чаочаевича — «Ленинхо» яхача Советски районни газета редактора заместителa, «Советский образ жизни» яхача публикацей циклаш коммунистех долча дувцарех.

КЪОАБАЛДУ, ХЬАЛЛОАЦ

Беррагача советски наха санна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а чIоагтIа тергам тIабахийта могаю «Серп и Молот» яхача московски металлургически завода болхлошца вIашагIкхийттача хана К. У. Черненкос даьча къамаьлцара политически зедадан.

* * *

Ноакъоста К. У. Черненкос «Серп и Молот» яхача металлургически завода къахьегамхошца вIашагI а кхийтта къамаьл деш хиннача хана белгалдаьхар производстве эффективность кхы а лакхъйоазарг ца хиларца дувцадешна дешаш. Уж тха коллективо тIанйцад дIахо йодача хана тхоай де дезарий шерра программа санна.

ХIаьта болх кхы а тоабара коллектив бIубенна йолгх ховрга алхха цунна карарча шера дуденначунга хьежача а. Мехкдаьтта даккхара бига бетта задани, планал совгIа 370 тонн «Iаьрча дошув» а луш, тIехкхоачаштъьай, хIаьта из совгIа даьккхар хул коллективо цхе бетта аьхки тIайнйцача социалистически декхарашта ниисса.

30 апреле тха цеха къахьегамхоша митинг йир. Цига къамаьлаш даьча тха хьалхалаттача болхлоца - операторашa Н. А. Балаева, Х. Г. Котикова, мастера Н. В. Торедийцар нов. К. У. Черненко къамаьл шоай дагара хилара, дIахо кхы а дикагIа къахьегара бола лоIам цо совбаьнсо хилярах.

С. ТЕВОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ № 3 йолча цеха начальник.

* * *

Аз а тха бригадерча наха а чIоагIа уйла тIайохийташ ладийгIад «Серп и Молот» яхача московски металлургически завода болхлошца вIашагIкхетаре КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя нов. К. У. Черненкос даьча къамаьлага.

Къаьстта тха тервам тIаоаш да цу къамаьлацара ер дешаш: «Хьалдеш дола цIеноаш, товараш, яоттаду гIулакх дика хилийтар из алхха экономически, боахама хилар ца Iеш, социальни а делаш да. Уж юкъарча йоацаш дувзадения да миллионаш болча наьха хьашташца. Кхетадеш да, лакха дикал хилара дешаш дуккхача хIамех тийша хилар. ХIаьта а хьалкхарча моттиге хIана латтац аьна атт болхлочо шай балхана лоаца гIулакх, из аргдар болхлой эздел».

Аз бригадир волаш болх бу дукха ха я. Атта гIулакх дац коллективана кулгалдеа, цхьабакъда, наьха къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккха хьона хой, доагIар хьа а лехаш, цунна цхьана наьха йоакхо еш хьо хуле халонаш эшае вIаштIехьдаргда.

ЦхьоалагIча май сийна социалистически яхье а яьнна во толамаш даханзар тха бригадо дIабахача бетта. Планал дикка хьалхе отделочни балхаш дIаелар оаха Чернореченера 75 квартирах латта наха чубаха шиаш цIенойх. Цу юкъа дикка лакхьелар къахьегама оасарле.

ДIахо йодача хана а иштта дика къахьега тхо декхарийла ду «Серп и Молот» яхача завода металлургаща вIашагIкхетар долаш нов. К. У. Черненкос даьча кIоарга чулоацаш болча къамаьло.

I.-Хь. ЦЕЧОЕВ.
Грозненча ДСК бригадир, «РСФСР [illegible] гIишлохо».

* * *

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель ноакъост К. У. Черненкос «Серп и Молот» яхача московски металлургически завода болхлошца вIашагIкхетар долаш даьча къамаьла хетаьь къахьегамхой митинг хилар Малгобекски района М. Горьке цIерагIча совхоза.

Цига къамаьлаш дир доярка Т. Царовга, совхоза директора Х. Вузуртанова, профсоюза комитета председателa Л. Мамиловас, механизатора М. Вельхиева, шофера С. Гардалоева.

ПЛАНАШ НИЗТКЪАЛА ЯЛЕ А...

Тха совхозе кхаьдча ялтий керттера культура — хьажкIаш. Совхоза 1900 гектара тIа кхейир уж. Тхо раьза долаш хилар хьувгьаш а. ХIара гектар тIара 34,7 центнер фуаьлькха хьажкIаш яьлар, план 27 центнер йолаш.

Опыто хьахьоих из культура кхы а дукхагIа дIае а дикагIа хьувкъе я совхоза кхаш лелаедерий торо йолга. Цунна тешал деш да тха толашагIа болча къахьегамхой хьокхамаш. Масала, Кодоев Бахьаудина кулгалдеча звенос 71 центнер фуаьлькха хьажкIаш чуера совхоза хIара гектара тIара, хIаьта Гелисханов Юсипа — 64,3 центнер, и. кх. дI.

Белгалдаьккха доагIа, цу шин звенос совхоза коллективан подряда хьисапе болх баь хиннарга. Цу гIулакхо, цкъо а йоаццаш, доакха кхоачакдоаь дир коллективашка барт чIоагIбе а толаме къакьета уж оарцагIбаха а. Из балха опыт кхы а шерагIа йоарказергья оаха укх шера. Юртбоахама культураш кхееш хургйола ерригa звеноша, механизированни, бригадаш коллективни подрядагIа къахьегаш хургья. Из гIулакх иштта вIаштIехьдаьккха декхарийла ду тхо агропромышленни комплекса проблемаш ювцаш дукха ха йоаццаш хиннача Ерригсоюзни экономически совещание къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa К. У. Черненкос белгалдаьраш, совещание йийцача проблемаша.

ТолашагIа йолча агротехнически хана дIайийра тха механизаторaша бIаьстан юхьe ю доакъьара культураш. Агротехнически боьъоаца дIа ма дехха кийчдаьд ялтайне хьажкIаш дIаера деррига лаьтта. Индустриальни технологех кхеергйола уж укх деношка дIайийна яла йоаха.

Бехктоахаме да укх шера совхоза коллектива хьалхашка латта декхараш: 6890 тонн ялат, 11 эзар тонн шекара свеклаш, 2020 тонн шура, 460 тонн дулх, 500 тонн коартолаш дIаяла езаш я. Планаш, бакъдар аьлча, низткъала я. Цхьабакъда, уж кхоачашдьергхиларах шеко яц.

Толаме дIадоладаьд ер шу хьайбаш лелаедераш. Хьалхарча квартала план 420 тонн йолаш Даьхенна дIаелар 445 тонн шура, хIаьта дулх довгIачул 31 тонн дукхагIа.

Хь. БАТЫЖЕВ,
Назрановски района «40 лет Октября» совхоза керттера зоотехник.

МИЛЛИОНАШБАРИЙ ЛЕНИНСКИ ТРИБУНА

Укх сурта тIа доаца гу «Сердало» газета хьажаргIола штате боаца корреспонденташ (аьрдахьара аьттехьа): I. Горбаков — «Автоспецоборудование» яхача завода керттерча инженера заместитель, Ш. Дахкильгов — пенсионер, С. Цуров — «Красный молот» завода инженер, А. Пьянков — пенсионер. Р. АУШЕВА сурт.

ЦАР НОВКЪОСТАЛЦА

Газета идейни ма, цун чулоацам, действенность журналиста профессиональни говзалга хьежина хинна ца Iаш, тийша я къахьегама коллективаца, болхлойн юрташкарчей корреспонденташца айхха цо бувзам лоттабарах. Духхьал производстве хула событеш йийца ца Iаш, газета оагIонаш тIа юкъарлагIа цхьа проблема гIоттаю цар. Цар газета новкъостал ду, цун керттерчарех йоа цхьа функци — коллективни организатор хилар хиоачашдар а.

Тахан, кепайоалон Дийнахьа, дувца безам ба «Сердало» оагIон тIа, шоай гIулакх довзаш, цох дог лазаш производственни проблемаех яздеш, дег тIара доагIача дешашца шоай балхарча новкъостех дувцаш, городашка, юрташка бахача наха лагалаттар вайна довийташ тайп-тайпарча коллективай викадаш болча, газета мах ба яаргвоацаш доккха новкъостал деча болхлойн юрташкарчен корреспондентех.

Малгобекски района «Сагопшинский» совхоза доярка В. Коригова шийна статья тIа дувц хьайбай боахаме йолча проблемех лаьца, хьахьокх уж дIалахара някъаш. Цу дакъе, чIоагIа теркам тIаозаш, кIоаргга чулоацам болаш, шийна гIулакхах боккъонца дог лазача саго язъяьта гуш да «Волхлочун уйлаш» яхача рубрика кIал арайнна «ХIана лаьгIу цурей тоатол?» яха статья. Вакъда, кхоачамбоацараш хьагучадахарах далац гIулакх, Цудухьа царех дувцарал совгIа, В. Коригова белгалдаьккхар уж сиха дIадоахаргдола някъаш малагIаш да. Дуаца вац, цу тайпарча материалий лоархIам боккха ба. Цунна тешал деш яр, цу статьях лаьца республика кхыча совхозашкарча доярчаша редакце яйта отклик. Цар массена а цхьатарра язъядар В. Коригова дувцер.

Каст-каста язду тха газете Грозненски бурувтохара балхий управлене воаккхагIволча инженера Д. Габаева. Цун корреспонденцеш — из да ювцача коллективаша беча балхах лаьца, гIулакх довзаш, боккъонца дIаза къамаьл. Ший материалаш тIа цо дувц бурувдеттараш вышкомонтажникаш шоайла лоаттабеча бувзамах дола лоархIаме дешаш, буровойшка къахьегам вIашттIехьбаккхарах. ХIамах дика кхеташ вола специалист, цо шийна корреспонденце тIа шерра дIайовзайт динагIйолча коллективай керда опыт.

Пачхьалкхен саг ва из оал цунца цхьаккха болх беча новкъостаца дуккача орденийн кавалерах, КПСС Нохч-ГIалгIай областной комитета бюро членах, Назрановски района «40 лет Октября» совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойх В. Кодзоевх. Тайп-тайпарен лоархIаме долеш дукха дешаш дувц цо шийна публикацеш тIа. Вакъда, массанел а дукхагIа язду В. Кодзоева хьажкIий хьувхьам лакхагIа хилийтара фу де деза, къаьстта, индустриальни хьалсапе хьажкIаш кхеарах лаьца.

«Саха дерхI 100 центнер кийха» яхача шийна цхьан статья тIа цо массе а оагIорахьара хьахьоккхар индустриальни хьисапе хьажкIаш кхеар мел пайдане гIулакх да. ХIаьта йовзийтар цу методах хьажкIаш кхееш шийна звенос Iоаль опыт.

Юртбоахама темах, гIулакх дика довзаш яьду республика юрта боахама министерства керттерча агронома Х. Ялхароева а.

ТIехьарча шарашка газета оагIон тIа каст-каста араяьл кIоаргга чулоацам а болаш, производства лоархIаме дола дешаш дувцаш йола «Красный молот» завода НОТ-а бюро начальника Цуров Султана статьяш. Газета дешарашта дика дагайоагIа хургья, бIарча газета оагIув дIа а лоацаш бригадий формагIа къахьегам вIашттIехьбаккхарахь цох боалача пайдахи лаьца Султана язъяь «Кердачоа — шерра никъ» яха статья. Бригадий формагIа боалача пайдах дийца ца Iаш, цу тIа цо массе а оагIорахьара теjкар из балха юкъейоаларе новкъарле ю кхоачамбоацараш.

Тха штате боацача корреспонденташта юкъе, къаьстта атеистически темах дика яздеш ба НГДУ «Малгобекнефть» парткома секретарь Ф. Албогачиева а, Юкъерча Ачалкхерча школа директор Г. Хамхоева. Цар шоай материалаш тIа хьахьокх дика гIулакхаш кердача вахарца товш ца хилар, дувц динах тешарелца шоаш лелабеча атеистически балхах, пайда хиле деча формаех лаьца.

«Массаза а оарцагIааьа» яхача ше язъяьча статья тIа Г. Хамхоева дувцар шийна бераш дина ца ухийташ, пионерашта, комсомоле ца болийташ хIана а юрта бахаш нах болга, цар общественна мел еа ду. Цу статьяй эггара лоархIаме дар, цун эффективность лакха хилар да — тIехьайнсача замаинара во гIулакхаш хьахкхувшйоагIача тIехьенна, дIаIомаде гIертарий цIераш а йоахаш из язъяь хилар.

Газета динагIбола гIонгчий хьоахабеш цIераш яха доа тха штате боацача корреспондентий Назрановски района юкъерча школа хьехархочун К. Марзиева а, НГIАССР рыбинспекце инспектора Г. Щербакова а, «Грозэнерго» оператора Х. Сурудинаца а, Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене парткома секретара заместителя А. Чапанова а, Малгобек города къахьегамея сийлен музея директора В. Чербакова а, иштта дуккха кхычар а.

«Вай парти чIоагIа тешаш я дуккха вaараш болча махах латтача советски журналистий отрядах, лакха мах бу атта боацача цун къахьегама, белгалдаьккхад КПСС XXVI съезде. Кхетаден да, вай дерригаш а бакъахьа хеташ да воай массови информацен пропагандин средствах дилла а боккъонца йола партийни дерригача халкъен общественни мнене трибуна хилча. Вай догдоахаш да советски журналисташа дуккха миллионех латтача вай прессо активаца цхьана партийни журналистика ленински принципаши традицеши ларде а дувцаш, дилла а общественни хьинар лакха долаш а балхтоахам кхетабеш а болх барга».

Уж дешаш доагIаш да вай болхлойн юрташкарчей корреспондентий творчествага. Оаха сатувс царгара доагIача, чулоацам кIоаргга болча, кердача хоамашкен корреспонденцешкен.

Тха общественни корреспонденташкара

ДЕГА ДЕЗАДЕННА ХIАМА

Халкъ беламтохамен ба журналиста къахьегам. Журналиста боах булургбоц из дег чухь базабенна, цIий вета воацачунга. Бакъда, из дерригa шийх доалаш вале а, цуккхааргъяц ше яздер хIоаргта довзаш, цун дух тIа аьмна из веце.

Журналист дукха хIама довзац, хIамаи зам баккха вовш хила веза. Цудухьа деиигарадена хушцачуе вай вахариа, сиха йодача вай заманца гIа боахаш хила веза из. Коммунистически идеалаш сица еланна, царна духьала мел дар гоама довзи, из дIадашкаре тIехьа мейра кьовсам лоттабергболаш веце, вай лакхехьа мел аьннар шийх доалаш вале а кааргъяц журналиста ше дечун тIехь.

Сайх аьлча, со язде волаваннавац журналистиме кхо дола хаза а е из довзаш а. ВIалла сайна дега а довцаш язде волаьвелар со. Из дар 1935 шере. 1934 шере цхьоалагIча декабре социалистически строя моастагIо вейра революца гIулакх бахьан цIера ва санна воагаш латта ВКП(б) ЦК Политбюро член, ВКП(б) Ленинградски горкома хьалхара секретарь Сергей Миронович Киров. Ла ца могаж хала хийтар тхона, комсомольцашта, из вер. Из бIна хьахозача хана тхо город Орджоникидзерча ГIалгIай педагогически техникума (хIаьта мотта оалар хIанзарча училище) дешаршой а долаш, цун коа дар переменагIа арадаьнна.

Урока классе чудахача тха хьехархочо Беков ДордагIа Тембота вийцар тхона Киров, из Советий Iаьдал дохкачача а чIоагIдеча а хана, граждански тIом болаш вай Нохч-ГIалгIайчене хиларах, из Ленина соратник хинна хиларах.

Цо дийцачох кхо а кIоаргдар тхоне хинна хамметар. Из кер чу кхуьла а ца мега аз сайна хинна гIайгIа хоулам язъяьд. Из Тамботега дIаьхьлар из. Цо чIоагIа могадир са хьажт, кхычох а язде аьна хьайкар дир сона.

Иштте цо хьехараш а дешаш язде волавалар со. 1935 шере «Сердало» газета тIа араьлер цхьаь кхоллам, дошкихоек язъь са заметка. ХIама а тIаь сона диндевнаддац со цох гIадаахар. Цу хана дика вздам хьовоагIа со. ХIама оалаш ма хиллара, са хьаьхачаш хинар башха-дика нах: Беков ДордагIа Тембот, «Сердало» газета редактораш Танкиев Юсап, Мальсагов Заурбек, поэт Озиев Альмад, Пиров Сулейма.

Царна юкъе а къаьстта дукха йоагIастал, хьехар деча сона Беков Тембот Озиев Альмадий. Аз дерг цхьаьнене йоазув дешеара царa гIа дуьцаш, теркал ца даш.

Кулакаш эксплуататорски класс хиларах тарре дIабоалац, юрта боахам социалистически лаьда гIо боакашах, коллективизаци вIа лоаттабьяча къовсамех, социализм къаман дохкаа тейшийх хаьд аз.

Советски нахе керда вахар дIадоло дохкача хана, коммунистически идеалаш у санна гоаьа йолча немцаши фашистех лехьача баккхачо ца болабир вай моана дуьйцаш. Из бер советски строй дIаяьккхи, вай Даьхе дIалеца, советски халкъ паше еттадаьраI тIом.

Сийлахь-боккхача Даймехка тIамах, из тIом берхи гIинначе советски турпалех а яздаьд аз. Яздаьд цун тIехьагIа хиннача пятилеткашца советски наха халкъа боахаме доахача толамах, уж доахача дуьнa вай аьнарца торпуш доацача еча гIулакхах.

Хьайн ца а са пенсе йола. Бакъда, са гара боах йоа ба. Айса цхьа хIама ца яздеш ха дьалаьча аьотча зат сона. Журналистски балхацара бозам са цIаьнха боаш бац. ХIаьта бозамо дIа лоттаддой дени хIама а!

Ю. ЧАХКИЕВ, пенсионер.

ДЕРРИГА А БЕРАШТА

Оалаш да вай мехка шийбокъо йолаш цхьа класс мара яц — Советий Iаьдала бераш. Из иштта долга ха гаьна ваха везац. Малх хьежача моллагIча дийнахьа араваьлча го йиш я берий бешамашкара, школашкара арадаьнна гIоаргIе делаш, ловзаш доло бераш.

Хьаьа йиш йолаш да уж иштта. Цхьаккха а хIама кходац вай мехко уж могаш, унахцIена, ираз долаш хилийтара. ДинатIдола даар, духхар царна лаьрхIа да, царна хьайийла латт сийрда школаш, институташ, берий бешамаш. КхувшйоагIача тIехьен унахцIено лорае оттабаь динагIбола лораш, царна знанеш луш ба хьехархо, воспитателаш.

...Гонахьарча моттигаца товш, хоьача латт № 94 йола Старопромысловски района берий комбинат. Боккъонца интернациональни болча деналах ба укхаза гулбеннараш. Уж да Грознерча къахьегамхой — эрсий, нохчий, гIалгIай эрамлой, татарий, хIирий, кхыча къамех болча наьха бераш.

Дай-ноаной сагота хила ца беза дика хьож царга комбината коллектив. Болх вIаштIехьбаккха хоаш, берий йоакхо еш я комбината заведующи Картоева Ибрахьима Тамара.

— Тха комбинат хьайкIаьца кастта тхьо шу довла. Цу юкъагIа школе даха ха хьатIаьккхача цхьа бIаьп берш нийцдаьд оаха. Укх шера а школе яха кийчьлой оаха бIарча группа, — йоах цо.

Т. И. Картоевой балха а вахара а йоккха опыт я. Вайтта шу совгIа ха я цо просвещене болх бу. Дяь бер да цун. Дукха низ, хьинар эш духхьал шийн бераш хьалкхедаре. ХIаьта Тамарай низ дIаьхоач шийн берашта санна, комбинате долча 100 совгIа бера йIовхал ала а. ВIаштIехьдаьлнад цун берттайша. Берашт дезаш йола коллектив вIаьагIйолла.

— Дика гIончаш ба са берш, — йоах ИбрахьIама Тамарас. Уж ца хилча хала хургдар сона. Тхьо шу совгIа ха а Чреватая Дина Васильевнас берашта кхетам лу. Тха комбинате дикагIа лоархIаш я цо лелаеш йола группа. Массанеца Iимерза, безаме я из. Цудухьа берашта дукха еза из, дашла-йоаноше, комбината коллектив лоархIа а ловрI Дина Васильевна.

Комбинате болх беча 30 сагах хIаранена дика доаб поашта хьалхашка латта декхараш, уж кхоачашдаре низ кхобац. Шоай группашкарча берашта берригa а безам, йIовхал дIалуш къахьет воспитателаша Темурзиева Ахьмада Рикаса, Толстоконоенко Елена Евгеньевнас.

КхувшйоагIа тIехье хила еза дегIа унахцIена, мебдолаш. Цу гIулакха ха тIа латт комбината медслужба. Дийнйса ца кьовсаш, болх беш я йоккхагIа йола медицински йиша Ларина Галина. Цун бехкаш цхьа инфекционни лазар хинайдац укхаза, карадгIна дIаэхьайлаш комбинат.

Берий дог да ала мегаргда берашта эстетически а музыкальни а кхетам луш йолча Попова Лариса Львовнах. КхувшйоагIараш цо Iомабу музыкага ладувгIа, гонахьарча вахара хозал йовзийт цо.

Дукха да комбинате берашта хозахетаргдолаш, цар безам тIагIоргболац музыкальни производенаш Iомадара шин пианино ба укхаза. Берашта лаьрхIа еза йолча музыкальни передачешка хьажа торо лу телевизорашa. Iалам довзийтара комбинате хьалъяьй Iалама уголокаш. Чухьарий чудолаш йокха аквариумаш йолча массаза а го йиш я дукха бераш.

Фега бераш арадаьча, цар салоIаргдолаш комбината коа хьалъяьй спортивни площадка. Укхаза хадданва го йиш я тайп-тайпарча ловзарах доахна бераш.

Берий комбинате Iомаду къахьегам беза. Цар низага а хангаг а хьажна задалец тел. Цул совгIа, бераш кхувш городерча предприятешка. Дукха ха йоалцаш уж хиннад Грозненски ремонтно - механически завода цехашка, мастерскешка. Укхаза царна йовзийтай къахьегама профессеш, балха моттигашка къахьегаш болчарца вIашагIкхетараш хиннад.

ХьалкхувшйоагIа тIехьа хила еза Даймехки безаш, из лорабе массаза а кийча болаш. Дунен тIарча къахьегамхой баьчча вай даьшни доадеча хана В. И. Ленина памятника гонахье зизаш дохкаш дар № 94 йолча комбинатера бераш. Иштта ЦхьоалагIча мая а чIоагIа кийчделар бераш.

Бераш долча наст-каста хул городерча тIеман доаьъошкара бIухойн эсараш, цар дувц вай низболча эсарех лаьца, Iомабу Даймохк беза, из лорабе.

Иштта къона тIехье кийчьеш я берий комбината бартбайна коллектив.

А. ПЬЯНКОВ, тха штате воаца корр.

Укх шу дешаш Старогрозненски УБР йиьлайтча участка № 3 йолча «Хаяла» яхача буровой оператор коллектор йолаш Тахоева Хадишата болх бу.

Цу къонача кхалсаго из атта йоаца професси харжий бурува деттачара а, мехкадаьттацен газаш дувзадена а балхаш бера хана дола хувадаргIа дукха деаденна хиларах. Къонача коммуниста къахьегам тIа кийгаре тIехдика масал а гойт.

«Буровик» яхача кемгазета редактор я Тахоева. Шийна кхобац во бурувдеттараш динагIа къахьегара оарцагIоахара.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДАИМ ХЬАЛХА ЛАТТАШ

МагIалбика районе Кердача Редантe валаш ва Гулиев Хьадийса Висангири. Цо дахьа лаьцад укх тIхъа пхоъ шера «Алханчуртский» совхоза хьаьлача вахара юкъе, цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль, тхьиннад дукха а ахчан совгIаташ. Каст-каста Висангири хул юртарча школашкен маубеш. Кагирхой чIоагIа раьза хул из бIаргаго а цун къамаьлага ладувгIа а. Висангире кагирхошта дувц шийн къахьегамах, ше кхобеча дезалех — кагирхоех.

— Хала дар тIема хана нахьа вахар, — дувц цо. — Дешар-м дагадоагIача а моцалла ца валлая дIа хIама долча боах бе моттиг кийсаьлча, кхыдар лоархIача а вапар. 1949 шера курс а яьнна тракториста болх бе волавелар со. Къаьстта чIоагIа хьоашал тосседелар са эрсечунца Шаровца (цIи хIана дагаягIац). Из соца цу бIаьсти ялат дIадуваш вар. Дика кхабаш, тешна дегI долаш саг вар Шаров. Тхо гота арадаьннача хана, цхьайолча моттигашка, къона юкъе доа дар, хIаьта хогашта тIаюхха хIама яцар. Ги а велае дIаьиге трактор тIа хоавора со цо. Трактора тIа-м когаш берзан вале а воагIалора. Казахстане эрий дахьда лаьтташ карадерзадаь доладеннача хана. Есилски районе болх беш хилар со. Укхаза Iомавелар со юртбоахама техниках биэза пайда эца. Ялат — дерригача рузкъан бустам хилар дика кхета а деш, сай вахара моттиг из дIадувчен, хьалкхедечен, чудерзадечен йолта хайра сона. 1960-ча шере денз «Алханчуртский» совхоерча ялатий аренашка болх беш хьаьоагIа со. Из цоана массанена а хоаш гуш ма дий.

Вакьлув Висангири. Укхаза 1961-ча шера саг а воалаьв дуккхача дезалий да хинна цох. Шийтта бер да цон Юлиханен кхедеш. ЙоккхагIа йола воI Радимхан совхове вйь гектар комсаш лелаеш я, воккхагIвола воI, Къурейш — слесарь - наладчик волаш болх беш а хинна хIанз Ростовски университета юридически факультете деша вагIа; шолагIвар, Илез, — Назрановски совхоз-техникума III-ча курса студент ва, кхоалагIвар, Ислам — Кердача Редантерча юкъерча школе 10-ча классе дешаш а тракторастий курсаш чакхйоахаш а воала.

Воаж жагец дола бераш а юртарча школе дешаш да. Соахка на бола ялаташ чуоачача хана Висангире кхоакхе а воI каникулах цIагIа вар. Цар шоай кхо комбайн лелаш звено яр. Висангирен, Илезен, Исламен комбайнаш лелайора, хIаьта Къурейш ехар тоеш вар.

Укх бIаьсти 300 гектара тIа ялата лаьрхIа индустриальни технологех хьажкIаш дIае еза отделене. Элаш яр лерттIа болх бергбола сеялка, СУПН-8 яха, еха дIаккесса илла, тиша сеялка юха вIашагIъеллар гоначча механизатора. Цхьайола оатхалаш ше хьа а ешийпар. ХIанз заводера керда аралъначул динагIен телшамегIен болх беш я хьажкIаш дIаюэш йола селкаца. Цу гIулакхо 1300 сом пайда баьб боахама.

ЦхьоалагIа май тIакхоачаш ерригa хьажкIаш дIайийна хьлар Гулиев Висангире звено. Звенона юкъе бар динагIбола механизатораш Шадиев Башир, Ахриев Башир, Варинхоев Хьусен.

Дика дакъа лоац Висангире юкъарча балха юкъе а. Из совхоза профкома член ва, МагIалбика городской Совета депутат ва. Сабар, эздел долаш, хьаьнала къахьегаш, шийн дезал дика кхебеш волаидаь наха дукха веза, лархIа а лоархI Гулиев Хьадийса Висангири.

И. БАРАХОЕВ, тха штате воаца корреспондент.

НИКЪ ДIАБОЛАЛУЧА

ИСТОРЕ ОАГIОНАШ

1920 шу дар карахиннар — револьцие кхоалагIа шу. Март чакхйоалаш ерригa Къулбаседа Кавказ мукъаьдаьккхар белогвардейцеки кхыча мехкий интервенцех. Деникина добровольчески эскар дохадича къонача Советски республиканe духьала хинна Антанта шоалагIа фронт хIаланьхилар. Ерригача Терски области цIаккха а дохадоацаш Советски Iаьдал эттар.

Белогвардейцашта къовсам лаьттача шерашка къахинна а хинна йола чрезвычайни Iаьдала органаш хинна а Революционни комитеташ революционни хьинарца йолаелар керда вахар хьадара декхараш кхоачашде.

Къахьегамхошпара бузамаш чIоагIдара, парте идеяши ленински доши кIоаргагIа халкъа довзийтара, шоай газеташ арахеца йолаелар Ревкомаш.

Сийлахь-йоккха Октябрьски революца котьняначул тIехьагIа вай крае эггара хьалха хьахиннача кепайоэон изданеишта юкъе цIи яхха езаш да — 1918 шера апрель бетта денз 1919 шера январага кхаччалца Владикавказе арадийна «Народная власть» яхаш хинна газет — Терски халкъа Iаьдала орган. Грозненски — Владикавказски Ревкомаш Кавказски эскара политотделен орган яр 1921 шу доладеннача хана «Красный труд» аьнна цIи хинна а, хIаьта шу дальча «Нефтерабочий» хинна а «Известия» а. 1924 шера 7 ноябре денз цунна метта дIаттар «Грозненский рабочий» яха газет.

Области центр хиннача Владикавказе (хIана Орджоникидзе) 1920 шера апрель бетта денз 1921 шера май беттага кхаччалца арадийлар РКП(б) Терски областной бюрон облревкомен орган хинна «Коммунист» яха газет. 1921 ш. денз «Горская правда» хул цунах. Округний ревкомаш а йолаелар иштта шо-шоай газеташ арахеца. Иштта, масала, 1920 шера 29 апреле денз арадувла доладелар Назрановски ревкома орган «Красная Ингушетия» яхаш хинна газет. ТIехьагIа «Ингушская беднота» аьнна цIи таллар цунах.

Ала дезаш да, Октябрьски социалистически революци хилалехьа 1906 шера Владикавказе газет арахеца гIийртар Пхьиле-Къонгий юртара Осканов ГIойтимаров хилла хилар. «Нийсархой» яхаш хила деза хинна газет Iарбий меттала арахеца лерхIаш хиннад цуна эрсий меттала перевод а еш. Пачхьа администраце боккъо яха тигадац из арадаккха.

Дуккха бIаьшеранаш чулоацам долча историе чухь эггара хьалхара гIалгIай газеташ хиннад «Красная Ингушетия», «Ингушская беднота». Закономерно да уж газеташ хьахилара нийсъ цар эттара хьалха даьха гIаланаш довзар, хIана аьлча хьалда бола общественни лоархIам болаш хиннад уж.

IаьагIа а йийрза йолча цу газетий оагIонашка хьежаш вайна гу цар тIа цу ханара гIулакхаш. Хьаьзаргъя вай, масала, 1920 шера 29 апреле арайнна «Красная Ингушетия» яхаш хиннача газета хьалхара номер. Из арахийцай «Роста» (Российски телеграфни агентства) гIонна. Цун хьалхарча оагIо тIа да В. И. Ленина портрет — беррига наха хьамсара сибат.

«Лоаман наха дола гIо» яхача рубрикана кIала я экстренни хоама текст: «Белогвардейски бандаша болабьеча лоаман наха гIо дар дехаш новкъоста Орджоникидзе даьча дехара хьалхара каьхат кхачад Совнаркома Председателагара новкъост Ленингара: «Лоаман нахага дIаххайкаде, гергарча хана хургйолча Совнаркома заседане чIоагIдергда бохабаьча лоаман нахa ахчанца гIо дара гIулакх, хIаьта хIанзарчоа боккъо еннай царна хила езача ассигновне чоагIа царна 200 миллион сом дала. Председатель наркома Ленин».

Цигга да цу динача событена хетаьча стихотворене дега тIара доагIа мугIараш.

1920 шера 2 мае гIалгIай къахьегача халкъа съезде дакъа лоацаш хиннараша чIоагIа барнал а оалаш телеграмма яхьийтай В. И. Ленинага. Цу тIа аьнпад: «Оаха дег тIара баркал оал Советски Россе а дерригача дунен тIарча къахьегамхой а баьччана бохабьча лоаман наха гIо дарагIа. Къахьегача гIалгIаша шоай низ кхобергбац цун шоей бенна тешам ца боабара».

Шоай дуккхача сходашка, собранешка лоаман наха чIоагIа барнал йоахар шоай баьччина цо шоай дас санна йоахо ирах, цIенача дег тIара гIо дарагIа, дешаш текар Ленина байракх теммае хилараI.

Автор А. Г. Гойтов волча «Тха дег тIара доагIа дош» яхача статья тIа аьлад: «Тахалара торжественни ди цIаккха я дицдала йиш яц цхьанна а гIалгIачоа. хIана аьлча, вай исторе чухь эггара хьалха кепа а теха вай паргIата дош арадаьнна да ер. ХIара сахкеташ волча, паргIато боккъонца евеш а из паргIато енна Советски Iаьдал лоархIаш а волча гIалгIачун дег чу дика деза укх ден маIан».

Моттигерча материалех кхоачамбаь Iац газет. Дог тоха на хуш еша йиш яц денал дараита юкъе а эггара денал долашагIа хиннача Шерипов Асланбека хетаь статья.

«Субботника кийчлуш я Нохчийче» яхача хоама тIа аьннад: «Ерригача Советски Россе а санна, вахара дерригача доагIошкара халоний, хиннача зений сурт да тахан Нохчийчена хьалхайха латтар. ДIахо хоам бу Нохчийче субботникий болама юкъе яха хиларах, Грозненерчен Владикавказерчен болхлошца цхьана нохчий Ерригроссийски субботника юкъе дакъа лаца кийчлуш хиларах.

Газета тIа арадьхад Советски Россе гIоллара зоемаш, къоастадиь яьча тердаж тIарвам ба Москва — Киев — Харьков — Одесса яха фегаре пассажирски линия хьаеллалах бола хоам. Газета оагIонаш тIа я Ташкентера, Батумера, Черски мехкара, кхычьаьра информацеш.

Кхашкара бIаьсти бал хаш доладаларца дувзадена оарцдоах газето юрта боахама инвентарь тоъаш ца хилар бахьан долаш. къаьстта дувц дIадувча фух. «Красная Ингушетия» яхача газета хьалхарча номерa тешал ду, цун журналисташ, къонача газете дакъе лаца хIанзза болалуча, цун рабсельнорий актив партийни организаце кулгалца, пачхьа Iаьдалца. къовсам лоаттабаьча ханара традицеш хьал а лоацаш газетах коллективни пропагандист, агитатор, организатор, гIо деш бола парте тIончаш хилар.

Цу новкъа дахад цун метте дIаэтта «Ингушская беднота» яьха газет а. Вирса къовсам лоаттабаьб цо Советски Iаьдала къайлагIча а гуччахьарча а моастагIаца, кулакашца, базархоща йоанагIа ахчаш телараша, наха боадо лоаттаерапца. «Деррига а къебараштa, дерригa а къахьегамхошта!» — из лозунг хиннад Советски Iаьдал чIоагIдара лоаттабеча къовсаме керттердар.

1920 шу чакхдоалаш РКП(б) хьалхара Назрановски окружной конференци кийчъеш, партийни организацеш ... дIаэттар «Ингушская беднота» аьнна хинна газет.

Бокхача лоархIаме хиннад «Ингушская беднота» цхьа лехар санна долча тIехьадисача гIулакхашта дукхьала, кхалсаг къаьнача аькона юкъере кIалахара някъара, интернационални доттагIал чIоагIдара лоаттабьача къовсаме.

Хьада моттиг тийннай газето кхалсаг мукъаяккхара гIулакха, дика хьалха латтарал лелаьча пропагандаца духхьашарча къовсама.

Iалаьмате боккха бола баьб «Ингушская беднотас» йоазув ца хар дIадаккхара, алфавит хьадара. Передовой статья тIа яздаьд газето «Iарбий йоазув моллаштех мутаIаламаштех юкъе мара лелаш дац ГIалгIай мехка, хIаьта алфавита йоазув хьадича школе дешар дика вIаштIехьдоаккхалургда. хIана аьлча, шоай нана меттала деш доладургда бераш» яхаш.

Дукхьал гIалгIай къаман йоазув хьадича мара арадаккха йиш хиланзар «Сердало» яхаш символически цIи а йолаш дола газет.

Цу шерашка хиннарц юрташка клубаш а йобачиталнеш а, почтовы отделенаш а. газеташ дIадовраадеш союзпечать ца хинна хиларах ца дийцача а. Къаьнача хьехархочо Озиев Салмана яххача тайпара чIоагIа са а тесса хьежаш хиннаб нах «Сердало» газета номер араяларга. Газет дIадоархадара — моа мIеарашта, картaш тIа дIатIа а детташ. Цигга дIагIа а ухаш дешаш хиннад газет.

Халача граждански тIемо, бехача боахамо чIоагIа къийбаь хиннаб цу хана гIалгIай. Цу хьалашка «Ингушская беднота» яхача шоай газетаца чIоагIа безам болаш хиннаб уж. ВIаьш хетташ хиннад: «Газет дийца дий ош?», «Фу йоах вай газето?» яхаш. Иштта хийттад ахархоша, газето шоай вахар тоадарах масса оагIоре дувцаш хилар бахьан долаш.

«Красная Ингушетия», «Ингушская беднота», — ирае хиннача кхы долча газеташа а санна, болхлойн къеча ахархойн хьашатех дувцаш хиннад. Шоаш арадийннача лоацача хана дуккхий хIамаш карагIдийннад ревкомий газеташта. Цар гIо даьд къахьегамхой сакхетам лакхбе, царна советски Iаьдала моастагIий гоам баьб, парте идеяш наха юкъе йоаржаьй.

Хьалхарча газетий статьяй автораш юкъе хиннаб Мальсагов Заурбик, Беков Тембот, Гойтов Iаддалхьамид санна бола просветителаш.

Коммунистически парте чакхйоах Ленински къамий политика, вай мехкарча кхыча къамашта а санна гIо даьд кхачаштех гIалгIаштех шоай меттала йоазув хьаде, цунца пхьаца наьха меттала кепайоазон органаш арахьа.

Ш. ДАХКИЛЬГОВ, краевед.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совете

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совете аргӀанара заседани хилар. Цига дийцар Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальни дегӀаахара 1984 шера I квартал план кхоачашъяра итогех, республика бюджет кхочашъярах.

Плани бюджети кхоачашъяра итогашка хьожаш белгалдаькхар, КПСС XXVI съезден цул тӀехьагӀа хиннача КПСС ЦК Пленумийн решенеш кхоачашъяра къахьегамхоша шовй низ ца кхобеш къахьегар бахьан долаш хьалхарча квартала халкъа боахамо тоъал дика толамаш даьха хилар. Промышленни продукци дӀаяхийтара план 102 процент кхоачашъьй, цу даькъе республика Министрий Совето доал деча промышленносто — 105,5 процент.

Боарамга диллача моттигерча промышленноста ерригта предприятеш лоархӀаньй продукци дӀаяхийтара планах. Толаме кхоачашъьй къахьегама овсарле лакхъярен арахецача продукце боарама даькъерен шоаш тӀаийнъ встречни планаш. Планал совгӀа дӀаяхийтай 1234 эзар сома маьхя продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 103 процент кхоачашъьй республика промышленносто, хӀаьта Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето доал деча промышленносто — 102 процент.

Республика колхозаши совхозаши лоархӀаньй паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара планах.

Ерригача Министрий Совете гӀолла кхоачашъьяц поставкай даькъера деккараш а лаьрхӀача продукци дӀаяхийтара план. Йизза кхоачашъьяц оттаяь промышленни продукце ассортимент арахецара задани.

Предприятей, министерствай, ведомствай кулгалхоша кӀоаига терпам тӀаухайт арахецача продукце дикал тоаяра дешашта, предприятешка бац ГОСТ-ашк стандарташ кхоачашъяра тӀаберзабаь болх.

Ерригача министерствашка, ведомствашка, организацешка, предприятешка, горисполкомашка, райисполкомашка бац планагӀа лаьрхӀачул совгӀа къахьегама овсарле 1 процент лакхъелген арахецача продукцега дӀадодар 0,5 процент лохделген Ӏалашдаре тӀаберзабаь беча балха боарам КПСС ЦК декабрьскии (1983 шера) февральскии (1984 ш.) Пленумаша дӀадехарашка хьежна. Производства издержкаш лоха лаьрхӀа предприятеша белгалдеш долча гӀулакхаша бокъонца лоархӀам бац йолаш йолча продукцега дӀайода материали дӀабода къахьегами дӀахо лохбара даькъерча резервай.

Республика дукхача колхозашкеи совхозашкеи кхоачам болаш гучаькхац производства дегӀаахара резерваш, эффективно нийбац пайда мелиорировани яьча лаьттаех, юртбоахама продукци йойт, кхийола производительни йоаца расходаш ю. Дулх даккхара а дохкара а квартала план кхоачашъьяц «Птицепром» треста боахамаша.

Госкапвложенеех пайда эцара план ерригга республика хьайнцача 94 процент кхоачашъьй, строймонтажни балхашта — 99,9 процент, керттера фондаш болх бе йолаялийтара — 46 процент. Моттигерча Советий объекташка 79 процент кхоачашъьй госкапвложенеех пайда эцара план, строймонтажни балхашта — 98 процент. Госкапвложенеех пайда эцара гӀулакх чӀоагӀа эсала латт культура, унахцӀено лоаряра учреждениеш, коммунальни боахама объекташ хьалъеча.

Подрядни гӀишлош еча организацешта дӀахохьо материальни а къахьегама а ресурсаш дукхача объекташта екъара хардахьа практика, уж яьлда езаш йолча къаьстта лоархӀамеча объекташка е ца юташ. Горисполкомашеи райисполкомашеи бокъонца тӀахьожам лоаттабац объекташ хьалъяра лелама. Кхоачам болаш гӀо дац гӀишлош еча организацешта моттиге бахача наькъа чотах уж болхлошца Ӏалашъяра.

Бахача наха бытови гӀулакхаш деча 21 министерствахи ведомствахи 1984 шера I квартала план кхоачашъьяц нийсса, цу даькъе ше юрташка бу болх чӀоагӀа мелбаьча республике бахача наха бытовой гӀулакхаш деча министерства а.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето декарийла яьй республика министерстваши ведомстваши 1984 шера I квартала план кхоачашъяра итогашка хьажа а долаш дола кхоачамбоацараш дӀадахара, производствени низаех пайда эцилга тоадара, бийдали, материалаши, доагор, электроэнерги кхом беш дӀеахийтара тӀадерзадаь дола гӀулакташ белгалде а. ТӀадиллад 1984 шера планаш, тӀеийдаь социалистически декхараш, шоай встречни планаш мишта кхоачашъю хьожаш даим тӀахьожам лоаттабар, боахама балха итогашка кхы а критическегӀа хьежар, объединенешй предприятешен плановй заданеш кхоачашъелга. Продукци из эцарашка дӀахкачийтара даькъера договорни деккараш телха ца делга Ӏалашдара тӀадерзадаь гӀулакхаш шоай ханнахьа чакхдоахилга.

ЛоархӀаме да производства технически боарам лакхбар, производства керда технологии техникен юкъейоалагта заданеш кхоачашъелга Ӏалашдар, продукце дикал тоаяр, технически условеши стандарташ геттара нийса лелелга Ӏалашдар. Дикза даргдац предприяте балха сменноста коэффициент лакхъяра, керда болх бе йолаялийтача производствени объектай проектни низаш лоацаца хане караерзадара тӀадерзадаь гӀулакхаш. Ма могга дукхагӀа арахеца а дикол оьцда лакхъе а еза халкъа эшача товарий, кхоачашъе еза предприятешна алапе фонда хӀара сома лоархӀаш уж товараш арахецара заданеш. 1984 шера плана тӀа белгалъяьча боарамел совгӀа, хӀана болх беш долча низех дикагӀа пайда эцара кердадараш хьатӀадара, материальни ресурсеш хьаькъалагӀа дӀахийтара, моттигерча бийдалах производстве юкъеюсача хӀамаехи шерра пайда эцара чотах дукхагӀа арахеца деза бахача наха чӀоагӀагӀа хоатташ дола товараш.

Лакхде деза хӀара экономе режим чӀоагӀъяра, боахам эффективно лелабара хьакъехьара объединеней, предприятей, организацей кулгалхошкара хьадехараш.

Юрта боахаме тернам тӀаайнйта беза лаьтта хьаьндара цу балташ оьлантара тоалареи мелиорировании лаьттаех эффективно пайда ийбаран чотах юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара, лаьтта лелалелга дегӀаахар тешшаме хилийтара. ХӀанзалца заьрел совгӀа белгал а даь кхоачацде деза плана тӀа лаьрхӀача [illegible]рамагӀа ялта кхийола лаьттан продукташ чухьнгаен кийчъелгеи Ӏалаш дара тӀадерзадаь керда гӀулакхаш.

Юрта боахама министерство, «Чеченингушвино», «Чеченингушплодоовощхоз» яхи объединенеш, «Птицепром» трест декхарийла я бӀаьсти юв культурепп дӀаере кампанеки доахан Ӏаигара дахарахи хьахиинарашна коллегешка хьлна. БӀаьстан балхаши хьайбаш Ӏангара доахилгем эсала шоаш чакхдаьикка е уж гӀулакхаш эсала чакхдахийта кулгалхойн исполнителаши цӀенхаштта бехктокхаме оа. ДӀаюв хӀамаш во ерах хинна зе меттаоттадара де деза гӀулакхаш сихха кхоачацде. Коллегешка цу дешашна хьожаш гучадаьннараш а делерхӀараш а коллективашка дӀадоэзийтар. Де деза республика колхозашнеи совхозашнеи дулх, шура, фуаш, хьайбай кхийола продукци йоаккхилгем кӀелгем алсамдоаккхар Ӏалашдара тӀадерзадаь гӀулакхаш, дебаде деза доахани коа тӀара оалхазараши, лакхъе еза цар продуктивность.

ХьинарегӀа дазда юртбоахама предприятейн организацейн финансово-экономически хьалаш тоадара, къаьстта зенаш дечен рентабельность лоха йоачен колхозийн совхозийн, цар боахама расчет чӀоагӀъяра, бригадни подряд шерра юкъейоалаяра балхаш.

Нохч - ГӀалгӀай гӀишлош еча управлене, «Чечингсельстрой» треста, «Чечингколхозстрой» объединене, УКСий, горисполкомий, райисполкомий кулгалхой декхарийла бе хьалхарча квартале ца деш дисараш меттаоттаделгени производственни, социальни, культурни объекташ болх бе йолаялийтара шера план кхоачашъелгеи Ӏалашдара тӀадерзадаь гӀулакхаш де. Лакхъе хьалъеча гӀишлой дикал, Ӏалашде объекташ хатӀъя боахама плано оттаьча ханашка. Юкъарча образоване школаш 1 сентябрь тӀакхоачаш эксплуатаце дӀателта. Материалаштеи къахьегама ресурсаштеи концентраци е, хьалхарча аргӀана укх шера яь ала езачеи къаьстта лоархӀамечеи объекташка.

Грозненски консервни завод лоархӀаньй укх шера хьалхарча квартала декхарех: продукци каькала пикхара план 102,6 процент кхоачашъе вӀаштӀехьдаьннад. ДӀадахача шера хьалхарча кварталах хинначунца нийсйича къахьегама овсарле лакхъеннай 4,3 процент.

Мишта вӀаштӀехьдаьннад коллективна уж толамаш даха? — аьнна даьча хаттаре кои а дуп, завода профсоюзни комитета председатела Музыра Валентина Ивановнас аьлар:

— Эттара хьалха, дӀадахача шера нийсденна кхоачамбоацараш тернал а деш, пайда эцанза йолча резервашта дукхагӀа тернам тӀабахийта лаьрхӀар оаха. Царех да, цхьайолча цехашка халача балхашта мех[illegible] автоматизации яр, фруктови пехе сок шушашка чуетта керда лини болх бе йолаялийтар, иштта кхыдола кердадараш. Цунца цхьана лаьха къахьегам белгалбаккхара керда моральни а материальни а стимулаш балха юкъейоалайир. Уж гӀулакхаш бахьан долаш укх шера январь бутт йистебоалача хана хоалуш айделар ерригача завода производственни хьокхамаш. ХӀаьта цу бетта производственни план 108 процент кхоачашйир оаха.

МИШТА КХОАЧАЩДУ ДЕКХАРАШ?

ХӀАНЗЗЕ А КИЙЧЛУШ БА

Дика оттадаьд заводе къахьегамен производственни дисциплинаца дувзадела гӀулакт а. Укх шера дисциплина толкаяь моттиг нийсъенна яц предприяте. ХӀаьта дӀадахача шера из гӀулакх дикача хьале дадар. Из болх тоабара а бокха тернам тӀабахийтар завода администраце, партийни, профсоюзни организацеша. Цу даькъе керда цу дӀадоалдуше лоархӀамеча участкашта верте оттабир коммунисташ, комсомольцаш. Масала, «астагӀа кхелхаш» дар дисциплина гӀулаих фруктови цехе. Балха тӀа прогулаш ераш тӀехьабуаларш пийслора. Завода комсомола комитето тӀалладарца цу гӀулакха тӀахьожам лоаттабе декхарийла йир цу цехера бригадир-контролер комсомолка Богатырева Фатима. Фатима цу общественни декхарах дика лоархӀайир. Дукха а масалаш лоаладе йиш я Богатыревас ший хьнари яхаш ца кхобеш дисциплина тоаяра даьча дикача гӀулакхех лаьца. ХӀанз фруктови цех ерригача заводе массалолча хьокхамашка диллача а дисциплина дика хиларца а белгала я. ХӀаьта цеха начальник Кошелева Ольга Михайловна наькха къахьегам лерттӀа вӀаштӀехьбаккха хоаш, доагӀар массанегара хьадехаш. Ший болх дика бовзаш сег хиларах тарра йовзаш я.

Социалистически яха тайптайпара формаш юкъехкуалах а хоалуш пайда боал производствана а къахьегача наха а. Царех я: «мастер — домо культаш», «профессегӀа дикагӀвар», «дикагӀвола кьона болххо» яха цӀераш лелае бокъо яккхара тӀехьара социалистически яхь. Цу гӀулакхаша къахьегама овсарле холуш лакхъю.

Во дац завода апрель беттара хьокхамаш а. Шоай хьаьнача къахьегамца предприяте сий айдеш бола нах шортта ба заводе. Царех бе фруктови цехера варщица Бокаева Лида, расфасовщицаш Мамацуева Манкан, Эльмурзаева Хижан, Сатуева Рукъет, бригадир - контролер Богатырева Фатима, консервни цехера Абдрузанова Марем, Ташгамирова Малкан, смени мастер Богатырев Къурейш, иштта кхыбараш.

Дукха ха йисаяц консервни заводо укх шера хьбоала сом, баьцадоараш тӀеэцаргдола ха тӀаккхача. ХӀаьта из чӀоагӀа царна бехктокхаме а я. Из дерриге кхета а деш, цунга кийчлуш я заводи коллектив.

[illegible]

Дикна ха я Лаьмов Ӏаддал-Хьамида обувнни водаш «Чечингобувьобыт» яхача объединенена чуйоагӀача ненер вурийттагӀа болча пога тӀирс хьабечеи ремонт ечеи мастерсве болх бу. Цу юкъа заводчикака дукха яьхе барлдал, администрацена тийна сийлен грамоташ, ахчан совгӀатеш дукха да.

Хьаьнала болх барал совгӀа Ӏаддал-Хьамида хьэшаре дакъа лаьц объединене общественни вахаре — из в Октябрьски райсовете халкъа депутат.

СУРТ ТӀА: обувщик Ӏ.-Хь. Льянов.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

БРИГАДНИ ПОДРЯДАГӀА

Подрядни хьисапе болх вӀаштӀехьбаккхар боккха лоархӀам болаш гӀулакх да. ДӀадахача шера цу тайпара болх беш хилар аз кулгалдеш йола бригада 568 гектаре тӀа хьаькхедир оаха ялат. Из чуйпар хӀара гектаре тӀара 41,3 центнер а [illegible].

Иштта хьувкъам лакха болаш из хьалхедарах вӀаштӀехьдаьлар паччахьалкхенга ялат дохкара цхьайттадагӀча пятилетка дйь шера план кхаь шера кхоачашъе.

Бригадни хьисапе болх беш болча механизаторашта тӀахьожам лоаттабе безац. Царна хоа бухеоцаш хьахинначох тийша шоай алапи хургдолга. Цулухьа, дерриге балхаш дика чакхдаха гӀерт уж.

Тешшаме лерд еллай хьарча шера тӀайша социалистически декхараш толаме кхоачашдара. Шоай ханнахьеи дикеи чакхдаьхад бӀаьстан балхаш. Ялата хьувкъам лакхбара а цунга дӀадолар кӀезигдара а чотагӀа планагӀа яьа боагӀачул 80 эзар сом дукхагӀа совхоза пайда бергба бригадо.

Унхаза белгалдаккха доагӀа бригадерча механизаторашa къахьегама овсарле лакха йолаш балхаш дара мел эша хьалаш совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни комитеташа вӀаштӀехьлаьха хилар. Ше лархӀарген сий дарген хьожа къахьег хӀара болхлочо.

Х.-М. ЦУХАЕВ,
Урус-Мартановски районе Мичурина цӀерагӀча совхоза бригадир.

ХЬОКХАМАШ ЛОХ ЦА ДОЛИЙТАШ

Овсаре къахьегаш хьабоагӀа укх шера Ачхой-Мартановски района хьайбаш лелдераш. Ханал хьалха кхоачашйир паччахьалкхен шура дӀаллара хьалхарча квартала план. Из толам боаккхаш хьинаре дакъа лаьцар тха «Бамутский» совхоза шурий ферма коллективо а. Кхо бутт чакхбоалаш Даьхенна дӀаенна шура хьалхарча квартала планагӀа йоагӀачул 60 центнер дукхагӀа хилар. Хьокхамаш кхы лоха ца долийташ, хьалхашка латтача декхарех дика лоархӀабея хьабоагӀа хӀанз а. Йоаккхаш йола шура кхы лаьгӀ ца йолийте шура дӀаллара ах шера план хийцца пхе бетта кхоачашъйоларгаьа тхога. Цу толамга кхачар дукха тхоай низ дӀакховчер а дергӀа оаха.

М. МИТРИЩЕВА,
Ачхой-Мартановски районе «Бамутский» совхоза доярка.

ТРАДИЦЕШТА ТЕШАМЕ БОЛАШ

В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехидаьтта чакхдоахача завода парафинови цехе болх беш йола коллектив ший сийдола къахьегама традицеш йолаш я. Цеха биографи йолалу гаьнарча 1927 шерагара хьа. Цу хана укхаза СССР-е эттара хьалхара Ф. Э. Дзержинске цӀерагӀа парафинови завод Ӏойиллар. ХӀанз а тӀехьа из ха дагайоахийташ йола «Парафиновая» яха автобуси остановка я завода юхе.

Парафинови цехе тахан а тӀехь хьаьнала болх беш бе цу хана шоай къахьегама никъ дӀаболабаь производства ветеранаш. Уж ба парафинови цеха воккхагӀа вола оператор, Къахьегама Сийлен ши ордени «Знак Почета» яха ордена лелаш М. Климов, Октябрьски революце ордена кавалер В. Мальцев, иштта кхыбараш. Цар шоаш дика къахьийта ца Ӏеш, шоай опыт дӀалу кагегӀбарашта, царна масал тел дика мед долча хӀаманна тӀехьа.

Ер шу къаьстта беххтокхаме денад парафинщикашта. ХӀана хьача, цар дош денилд планал совгӀа шера 200 тонн продукци арахеца. ХӀаьта хӀанз чакхъяьннача хьалхарча квартала итогашка хьежача маӀрра але йиш я цар шоаш денна дош толамца кхоачашдергхиларах. Духхьал дӀабахача кхаь бетта планал совгӀа цар даьккхад 60 тонн парафин.

ЧӀоагӀа чоалхаме процесс я парафин хьакъоестадечара яр: иттех операци чакхъяккха еза цӀена парафин хьалхалаехьа.

Цехо доахача дикача къахьегама толамашта доккха дакъа юкъехьу дукхача наха. Уж ба слесараш В. Лебедь, «Знак Почета» яха ордена лелаер Г. Золотарев, боккхагӀа бола операторашП. Шамардина, Р. Цицигова, воккхагӀа вола машинист А. Фролов, кхыбараш. Цу наьха хьаьнала къахьегам бахьан долаш хӀара сменагӀа йола норма 110—115 процент кхоачашъю цехо.

Парафинови цеха меттел ерригача завода коллективо а доккхал ду укххаза арахецца парафин вай мехкарча городашка кхаьча ца Ӏеш, доазал араьхарча тхьо совгӀа болча мехка дӀакхоачаш хиларах.

Массаза а санна парафинови цеха болх ритмично дӀабахаро, къахьегача коллектива дисциплина дика хиларо тешал ду цхьайтталагӀча пятилетка дихьалгӀча шера тӀайнйца деккараш цеха коллективо толаме кхоачашдергхилара.

З. АЮБОВ.

КЪАЛУШ ЯЦ ВЕТЕРАН

Назрановски района «Маяк» яхача совхоза СурхотӀарча ферме къахьегаш я Базалаева Бейсара Либихан. Шу даьнза доле 60 Ӏесе леладу цо. Дега боккха лоӀам а хулаш дукхагӀйола ве Ӏаьсашта гӀулакх деш йоаккх Либихана.

Ӏаьсий гӀийла дац. Шоаш кхабарген доалдертен хьежие дегӀа а доагӀа. Къаьстта боккха теркам тӀабохийт Базалаевас уж чулетте корпус лостам болеши цӀенеи хилийтара, Ӏаьсашта шердаьннача чак кӀалхьерцар дара, шоай хан-ханнахьа доакъар делара, хий моладара, кхы гӀулакхаш дара.

ТӀехьесталагӀа шу да Либихана иштта ший дега йоаьел дӀалуш Ӏаьсий хьалкхаду. Цудухьа цун бехкагӀа Ӏаьсий гӀерадуалаш моттиг а хилац.

Хьайбай боалам дегӀабоалабеча доккхий вӀамаш цергӀдулаш къахьегарах Даьхено ший эггара дазагӀа доле совгӀат — Ленина орден енай Базалаева Либихана. Из а коммунистически къахьегама ударник, къахьегама ветеран, персональни пенсионер. Пенсе яха дикка ха але а хьинери низи лаьгӀ ца болийташ толамаш доаккхаш къахьегаш хьайоагӀа из. СурхотӀарча къахьегамхоша массаза шоай юрта Совета депутатала гӀарлай хьалдалетта болхло.

С. СУРХОЕВ.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 40 ШУ ДУЗАШ

КАЗАКОВ АЛЕКСЕЙ

Партизаний наькъашка

(ДӀахододар. Доладур 53 номер тӀа).

— Доладелар!

Цхьаннена тӀехьа шоллагӀвар волаш люлал аралийлхар десантникаш. КхоалагӀа чукхоссавелар отряда командир Петров, аллагӀа вар штаба начальник Краснов, ийсолагӀа — комиссар Воровиков. Эттара тӀехьа отташ дегӀаца низ бола, тешна подрывник Альберт Сталинович. Из вар чукхоссавала цхьаккха а хьекургвоацаш берригаш а тӀехьара тӀатетташ хиннар.

Лаьтта Ӏобессар вӀаши гаьна боацаш. Вакъда. Толика, лаьтта Ӏохайначул тӀехьагӀа, парашют кховла магацар, из техкаора цо лаьтта гӀолла. Краснова тийдар цун парашюта стропаш, гӀо дир кӀаьнна уравтта.

Лоаца я ахкан бийса. Десантникаш, парашюташ хьоарча а яь, хьуна юкъе гулбенна боаллаше, сатессар. Петровна хацар шоаш Ӏоховша безаш хинна моттиг я шоаш нийсбеннар е кхы моттиг я. Цудухьа цо лаьрхӀар бокъонца сахиина даллалца цигара дӀа-юха ца бовлаш саца, цу моттиге бахача нахах цхьаннега хаьтта а хьатта, шоаш мичаь ха.

Ди дӀайха дар. Концентратех Ӏуйрийна даа хӀама кийчде дагадехадар, амма хий кораданзар хьунагӀара. Еккъа хӀама кхаьлдар. Моттигерча нахах цхьаккха а саг гучавоалаш вацар. Берригаш байча саппа хеталора.

Сарахьо кхы а чӀоагӀагӀа хьогделар. ЦӀаьхха арадаьлар хий лаха. Гонахьарча хӀара чукхийттача моттиге гӀолла чакхдаьлар: хий дацар. Ӏодийшар. Ӏурра тхир диллар. Хьогал ца доалуш чӀоагӀъедар. Тхир тӀадолча баьцах мотт хьекха болабелар цхьабараш. ТӀаккха цхьаьккха хӀама дагадехар: когаш тӀа парашютах хьадаьнкха гата а хьоарчадий тхир тӀауллаш йолча лакхача баьца юкъе гӀолла дӀа-юха ухар, тӀаккха, гата Ӏайда а Ӏайде, цунах доалла хий котелока чу Ӏочудохийтар. Иштта Ӏоадаьча хий хӀаране кӀург бора.

ШоллагӀа дола ди кхы а дӀайхагӀа хеталора, цу массеяхӀана дац аьнна дӀаьха а хетар. ХӀаьта гонахьа бӀаргагуш саг а вацар.

КхоалагӀча буса разведке бахар Петров и Красновы. Дийнахьа теркалбир пар эӀамиго бер. Шоашца кхы массехк саг а яйца, наьнъа баьлар. Иттех километр гаьна баьнна хила безар уж. Амма хӀаьта а гонахь дийна адам дацар. Бийса баьде яр. Бутт тӀехьабахабар.

ЦӀаьхха цу бера чура хьахезар говраш мерех етта покарч. Шийла фо а даьлар. Хезар ведра ду тетташ. Хий! ГӀар-тата доаццаш гӀув йолчахьа тӀаболабелар разведчикаш. Юхь-духьала дӀатӀахьожаьлча киса лелаеча фонарино бӀаргаш дуйшадайтар ма Ӏунга—воккхача сагага.

— Ӏимад ма яккхалахьа! — аьлар Петрова,—тхо советски десантникаш да.

А, из кхеравеннавацар, Безаме бӀарахьежар воккха саг. Дукха даха шо. — дар цун дагахьа бокъаьла «цигара хургдий-те цо? ТӀаккха дийна да-кх Советски Ӏаьдал». ХӀаьта яьнна можамаш а йолаш, чукхийтта басилгаш а йолаш хинна уж аргӀ-аргӀагӀа ведрана тӀаухар, бет тӀера ца йоаккхаш хий мелар.

Лоалахарча Плоски яхача юртера вар воккха саг. Цига немций бацар. Амма хӀара денна ухар. Байсана дукхьал полицейскеш мара хилацар. Десантникаша хаьттар юрт мича ул, карта тӀа из белгалйир, хайра шоаш отряда база хила езача Ӏаьржача хьуна 20 километр гаьна Ӏохайша хилар. Флягаш хих йиза а йиза шоай новкъостий бодча юхабахар уж.

Царна ховра жа Ӏу Ӏелургвоацилга ший юртахошта советски десантникех ца дийцача. Цар хӀанз де дезар дар, моллагӀа а цу горигача округана дӀахозаргдола гӀулакхаш а даь, наьха теркам шоашта тӀасоар. ШоллагӀча бус Плоски яхача юрта дӀачу а баха, хьакхий ферме хилар. Хьаьхочо ше гӀо дир царна дикагӀа йола хьекха харжа. Хьакхийна тоха топ айбир Петрова. Кхеравелар воккха саг.

— Себар делаш, ма тохалаш, — аьлар цо, — полицаеш кхачарба укхаза укх сахьате.

— Кхера ма лелахь воккха саг,—аьлар цунга,—тата доацаш йоалаш я хьона ер топ-м.

Хьаэзар Петрова лак. Наьткъа мара хоаш доеца тата даьлар. Тата доацача тоцо ама наьккхар воккха саг.

Баха баьлар десантникаш. Царна хьалхашка Ӏогора кхийтар воккха саг.

— Вехкая со, — яхаш дехар де ваьлар из.—БатагӀа хӀама а тоха. Из ца дой, немцаша чуре са дӀадохийтаргда са.

Цун дехаро цецбаьлар десантникаш.

— Фу ях Ӏа, воккха саг, из тхога дуйургдац. Нулт хьа лъайлургвац тха хьона хӀама тоха.

— Сай духьа дех аз шуга[illegible].

Воккха саг вийхар, хӀаьта харцахьа хьежаш цхьашоза хӀама а техар.

— ЧӀоагӀа тоха, кхгий ях! Иъа ма хета воккхача сагах, — яхаш. ЦӀогӀа детар цо.

ДикагӀа тешабе хьаьхий цӀий хьекир хьаьочун бетах. ШоллагӀча дийнахьа Ӏурра, наха ма яхара, йийттачерга гӀотталургвоацаш а ваь, уллаш нораваьв воккха саг. ЦӀагӀа чувенав. Цхьанца воагӀаш цунга хьажа кхаб юртахой. Воккхача сага цӀагӀа дӀачу мел ваьнар цец воалаш сурт хиннад цӀагӀа гуш хиннар: «шийна гӀоттаргвоацаш» йийтта хизар дикц а лий, менге тӀара ураэкхаш хиннаб доярахо, тӀаккха цхьалхача хочаллахачелла цӀен юкъе дӀа а этте, цар даьр ше деча тайпара куст а уттадеш дуъцаш хиннад, хабар шаьр а деш. Кхалната доккха садоахаш хиннад, кхонахий шоай гӀаьленех кӀур а боахаш, вӀаши бӀа а тессаш борд-бордагӀа бийлаб. Цар дерригга а дика кхеталеш хиннах.

Воккхача сага дийцараш де доацаш доаьзар. Къаьстта нах цецбаьха хӀама дар тата доаца топ. Юрта кхы Ӏе кхаьаш ядар полици. Садоиншехьа, михо бихьача санна, бай дӀабоалар уж Райцентре дӀабоалар.

Десантникаш хӀалакбе лаьрхӀар фешисташа. ШоллагӀча дийнахьа уж сайца хинача хьуна кхы хьхар машинаш. Царна тӀера Ӏокхувсалора воаккхош тӀа йоахкаш полевой жандармере ӀамагӀа жетоннаш а йолаш хинна немций. Кач кхаш автоматаши хьалхьекха пхьошаши а долаш бола беха нах, жӀалеш хьалха а даьха, хьунагӀа чубелар.

ТӀом бе лаьрхӀар Петрова, гаьнна хьуна юкъе дӀачуйнгар цо группа, дика лаьттув болаш йола позици лаьцар, цхьа аленнача моттиге. Локе уж багӀача моттига кӀал хьуна къуж дар. Цу тӀа ца бовлаш баха йиш йолаш бацар фашисташ.

ТӀа-тӀа чӀоагӀагӀа хьахозар Ӏеха жӀалеш. Уж массанел а хьалхагӀа даьлар кхухь тӀа хьатӀа. Царна тӀехьабоагӀар жандармаш. Цхьабараш, боагӀӀашехьа шуша бата йахье а кхухьаш боагӀар. Майрабаьннабар фрицаш.

Автоматаша пулеметаши йолайир десантникаша. Немций а болабелар тар-тарлуча тайшара юхаетта. Хьежа а ца еш, гӀетта етгар автоматаш. Партизански пхорч меттахьа детталора, цаӀ шоллагӀчоа тӀехьа вожавеш. Къухьа тӀа гӀолла дӀа-юха ада баьлар фашисташ. ТӀаккха Ӏобийнар. Шоай атахах хӀама хулаш доацилга хайча, тӀехьашна болабелар, боабаьрий дехьай а техадеш.

Партизанаша позица хийцар. Шоашта фашисташ юхатӀабоагӀартба мотташ бер уж. Бакъда, жандармаш лоархӀабоазар кхы царца тӀом бе. Цу буссе а ший база хила езача моттиге Ӏаьржача хьунагӀа дӀахкар Петрова группа. Цу наьхь бӀоаххала цар лерагӀа тӀехьа нхар [illegible] ХӀаьта десантникаш хьунагӀа дӀачубоаллашехьа, фашисташа го бир. КӀийлеваш ховшайир. Партизанаш шоашта тӀаухаргба мотташ бар кӀийлленашка баьгӀараш. Амма цар кхетадир уж фу де гӀерт. ХьунагӀа баьгӀар. Блокада дӀаяллалца ара а ца бовлаш.

ШийтталагӀча дийнахьа блокада хӀаьнккар. Вийса хилар, хӀаьта Заломы яхача юрта кхаьчар Петрова разведчикаш. Царна го бир юрта бахача наха. Ӏалаьмате дика тӀайийцар уж. Фашисташа, лаьшта санна, советски наха кхач яха бирнаш дӀа а хьувкхаш, белхар кхалнах.

— Герз да тхона, — йоалар майача наха, — оаха бергба тӀом.

— Хьадувза тха отряде, — оалар царга разведчикаша.

Заломерча бахархоша аьлар разведчикашка Плоское яхача юртара староста къиза ва, аьнна. Ве суд йир цунна партизанаша, са чура дӀадахийта лаьрхӀар. ШоллагӀча бусса фургонашца Плоское яхача юрта кхаьчар уж. Говраш волхоза кхо дӀаоттайир. Буссе немций юрта ца худа а хоаш, хьаккхашта лелар партизанаш.

ЦӀаьхха тернадир Петрова, теба а тебаш, шоашта тӀаоагӀаш латта саг. Цунна хийтар из ший группаца воацаш вола штаба начальник Краснов ва аьнна. ТӀаккха лечкъаш хӀана воагӀа из?

— Сашка, хьо вий из?— хаьттар Евгене.

Амма денна жоп автомата очередь яр. ӀотӀаӀа кхийра Петрова.

— Рус, караволӀ! — аьна, кхайкар кегабеш бувцача эрсий меттала.

Петров кхийтар, шоаш кӀийлен тӀа нийсбенна халарах. Дов юха а деш, шоай нах гулбе а оборона вӀаштӀехьъяккха а волавелар из. Ольга лехар. ТӀехьара бӀаргкхийтар цун лаьтта улача цунах.

— Фу даьд хьона?

— Чов хиннай.

Евгене, хьал а айиь, маркӀаллар из.

— Новкъост командир, комиссар вийнаа.

КорзагӀдаьле а ца хьовзаш, комиссар а ийце, хьунагӀа хьал чу гӀо, — приказ делар Петрова.

Фашисташ тӀагӀерташ бар. Автоматащеи гранатащеи юхабеттар уж десантникаша. ТӀаккха, цецбаьннача немцашта гуш, башача тайна, байна дӀабаьлар уж, боалонах дӀа а ийна.

Дикка хатар хиннадар отряда: комиссар вийнав, чов яьй Ольгина. ХӀаьта юхабоагӀаш хайра царна, шоаш штабе начальник Краснов воацилга. Фу хиннад цунна? Вийна? Чов а хинна немцашта кӀал висав? Из ала йиш йолаш саг вацар.

КхоалагӀа ди дар из хьуна юкъе гӀолла вода. Мецa а чово низ болабаь а волаш. Корта бӀогорабаьнна бар, зов дар латташ. ТӀехьара а хьуна юкъера аравалар из, бӀаргалйра юрт. Из яр Цветны. ХӀаьта из цу юрта чу а волавелар. Цхьанкха хӀама а бе ца хетача кхаьчавар из. Цунна эцаш хинараш нах бар. ХӀаьта из уж болча а водар. Хьуна йистте етт божабеш ваьлача кӀаьнка бӀаргавайра хьуна юкъера араваьна эрсий матрос. ЦӀеша а виза, кач уллаш автомат а йолаш, телха а толхаш, юртагахьа волавелар из. КӀаьнк уравийккхар, кхеравенна шерденна бӀарган а долаш, гадоахарг духьала вецар из цунна.

— Дяденка! Дяденка! — цӀогӀа хьекхар дӀа-юха а хьекаш. — Мича вода хьо? Немций ба цига!

КӀаьнка юха чувигар Краснов хьунагӀа, сага гургвоацаш. ХӀамаш тӀа а ехна, кхайлаваьккхар. Ше, сихха етт чу а бита, шурий кхабен маькка чӀегалги яхьаш юхавера. Вузавир низ беха хинна матрос. ТӀаккха новкъостал дир гӀатта, шаккха а отряд лаха валар. Шурика (иштта яр кӀаьнка цӀи) тале гӀулакх дацар из. Цунна дика йовзар хьу, хӀаьта саррахьа десантникаш болча дӀа а кхоачавир штаба начальник.

Оалаш долча бесса, тӀехьа дика доацаш во дагӀац. Плоске тӀом хиначул тӀехьагӀа юрташка гӀолла дӀадаьржар Ӏаьржача хьунагӀа гӀа санна дукха партизанаш ба, яха хабараш. Отряда тӀаеха баьлар моттиге бахаш бола нах. Немцийн полицаеши бое а беш, царгаре герзаш хьадаьхар. Къаьстта гоаме бар фашисташ плен хиннараштех концлагерашка чубаьхкаритен.

Кастта бӀаь совгӀа саг хилар. Дзержинске цӀерагӀча партизански отрядаца. Чиграна яхача города кхайлагӀа организацеца бувзам тессар Петрова. Цигара кхоачар цунга моастагӀий тӀеми доакъош даттача моттигех йола сведенеш, кхачар продукташ, медикаменташ. Цхьана кепаеттар баха мах фашисташеи оккупанташей къовсам лоаттабара тӀахьехаш йола листовкаш. Подпольни организацецара лера отряде Степан Васильевич Гуров. Коммунист, опытни подпольщик волча цунах отряда комиссар хилар.

Разведка хоам бир, тӀема техникеи немецки салтийн тӀа а болаш йола машинналькъа эшелон Чигрие гӀолла тӀехьяла езаш я, аьнна. Минераштa Шадрин Евгеневен Рыжков Алексейвен заданеш елар тӀеми эшелон эккхийта, аьнна.

Рельсашта кӀал ехкар минаш. Шадрина Рыжкова таргагӀча хьунагӀа лечкъар. Дукха баьгӀа бийзар эшелон ца йоагӀаш. Сатем латт. ВӀашагӀхьекхалу гаьнаш тӀара чууха гӀаьнаш. Амма тӀа-тӀа дикагӀа хоз чархий таташ. ТӀаккха хьагучаьлар тӀема эшелон.

(Чаьстедоалар хургда).

7 МАЙ — РАДИО ДИ

«КЪАМАЬЛ ДУ ГРОЗНЕРА»

Хlара шера, 7-ча мае вай мехка дезду радио Ди — бувзама ерригча отраслей цlей. Советски наьха духовни вахаре доккха дакъа лоцу радиовещанен телевиденен. Пропагандан массови информацеи кхийолча средствашна санна, цер лакхбу наьха политически къахьегамен санкетам, къахьегамхой оарцагlбоах КПСС XXVI съезда, цул тlехьагlа хиннача парте ЦК Пленумий решенеш кхоачашъяра.

Сийлахь - боккха Октябрь котбаьннача хьалхарча денош дейз парте цхьаддаш йоаккхо ший радио дегlайоалайра. «Реттара боккхача лоархlаме гlулакх», «къахат па эша а цикъ бо па беза а газет», «миллионий митинг» — иштта лакха ба В. И. Ленина радио баь мах. Радио лоархlам бе, из массанахьа дlайоаржае яшна баьччас оттадаь декхар парте сийлевца кхоачашдаьд.

Хьожарга вай исторе оагlондайна. Вай республике эггара хьалха радиос къамаьл дир 1928 шера бlаьсти. Радиостанция хьалъеш боккха болх бир моттигерча партийня а советски а организацеша, города къахьегамхоша.

Грозне радиостанци хьалъе соцам бир Грозненски горисполкомо. Общественни организацей новкъосталца Нижни Новгороде радиоаппаратурана заказ дир. 1928 шера Грозненска радиостанци болх бе йолаелар. Цох ховш беш моттигерча кепайоазоно яздора: «Тахан апреля 17-гlа ди белгалдаьнна ди да. Сайрайна 7 сахьат даьлча эфире гlолла кхайкаде доладир «Аллоl Аллоl Аллоl Ладувгlалаш Грозненски радиостанцега» яхаш.

Эггара хьалха цул начальник вар Балтийски флоте радист Никин Макаров. Цу хана сахьата гаргга йора передачаш. Газетий обзорехи моттигерча вахара хроникехи латтар уж передачаш. Юрта эггара хьалха радио хьайийлар Урус - Мартане. Цул тlехьагlа кхача нохчий, гlалгlай юртахна радио йиллара программа шерра кхоачашъе йолайир. Болх бе болаеннача хана деша Нохч-Гlалгlай радио хьаелай парте а правительства а решенешта пропаганда еш, уж кхоачашъяра къахьегамхой оарцагlбоехаш, республике хиннача lалаьмате доккхийча социально - экономически культурни хувцамех; советски наьха вахарах дувцаш.

Тахан Нохч - Гlалгlай болх беш я РВ-66, РВ-23 яха шиъ бола радиостанцеш. Передачаш дlахьу шин программах эрсий, нохчий, гlалгlай меттала. Цул совгlа, шоай программаш кийчъю радиовещана тхьаь цхьтта районнин, заводскоий, колхозни редакцеша.

1984 шера 1-ча январе республике шин бlаь эзар трансляционни точка а йиъ бlаь эзар приемник а яр. Юкъера лаьрхlача хlара приемникага ладувгlаш 2—3 саг вале, цхьа миллион совгlа сагага дlакховчаш радиоладувгlархой хул вай республике.

Хlаттlаоагlача пятилетке дlахо дегlайоагlаргья радиовещани. Гарггача хана УКВ стереофонически вещание тlа йоаккхаргья, проводной вещание дlоахал сиха дегlадоагlаргда, цуи дикал лоархlам болаш тоалургья.

Бувзама космически системма вlашагlйолларо, Лаьттан искусственни спутникех пайда эцаро торо хилийтай Москвера еш йола телевизиони программаш мехка эггара гаьнача районашка дlакхечийта. Тахан вай мехка бахача берригача нахах 90 процент гаргга нах ба телевизиони программашка шоай цlагlа хьежа йиш йолаш. Хlаьта вай республике бахача наьха торо я Центральни телевидене шин программатен моттигерча телевидене программатен хьежа. Укх тlехьарча шерашка дика дегlаенай грозненски телевидене студи. Дlа-юха лелача «Лотос» яхача телевизиони станце йиш хулийт республика моллагlча моттигера передачаш дlаяхьа. Грозненски телецентра производственни майда поаза лакхъенай, иштта шерьяй кинопроизводство, болх бе йолаенай видеозаписка керда аппаратни. Укх гаргарча хана телецентре керда оборудовани оттадьлча телевидене ерригa передачаш тайп-тайпара бос болаш хургья. Иттлагlчей наьрчен пятилетке хьалъяй 25 гаргга ретранслятор.

Тахан радиога ладувгlаш, телевизорга хьежача хана хьалу Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоца хьадеча хlамаш беттаду пха. Предприятешкара, гlишлош хьалъечара, мехкдаьтта промыслашкара, совхозашкара, колхозашкара хьахоз къахьегамхой сийлен гlулакхех дола хоамаш. Тайп-тайпарча къаьнех болча наха вежарашха вlаши новкъостал деш, барттайна экономически культурей дегlайоалаеш хиларах дола дукха масалаш да.

«Керда хоамаш», «Телехоамаш», «XXVI съезда решенеш — вахаре!», «Хlара балха дийнахьа дисциплина тlехдинея хьадер дукхагlеи хилийта!», «Коммунисти хан», «Социалистически декхараш, муьшта кхоачашду уж?», «Юртара вахар», «Социалистически яхьа дневник» яхача передачашка хlара деша къамаьл ду партийня советски болхлоша, предприятейн учреждений кулгалхоша, болхлоша, колхозхоша. Цар дувцачун керттера тема я КПСС XXVI-ча съезда решенеш кхоачашъяра, производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци дикагlа хилийтара, рузкъах из могга кхоа бара, къахьегами производствен дикагlа вlаштlехьаькхара шоай коллективашка доаттабу къовсам. Радио редакцеша йоккха терко ю бригадни подряд производстве шерагlе йоаржаяра, къахьегама оасарле дакъхара долча дешаш. Шу гаргга ха я промышлени редакце «Экономика артереш» яха цикл кийчъю. Цу цикла передачашка мехкдаьтта чаккдоахараш, транспортникаш, «Госкомнефтепродукта» болхлой оарцагlбоах шоай балха юкъера кхоачамбоацараш дlадахара, шоаита юкъера производственни бувзамаш чlоагlдара, мехкдаьтта продукташта реализаци нра наькъаш белгалдаха.

«Кулгалделга — кхетам балар» яхача передачаша хьагойт кулгалхой нравственни сибат, политически кхетам, задел, гlулакх, къахьегама коллективашта юкъе цар беш болча кхетам балара лоархlам.

Къахьегамхошта идейни-политически, интернациональни, атеистически кхетам балара дешаш дувцаш я «Цхьан дезале», «Доттагlий оазаш», «Дега лоlаманге», «Хьона, Даьхе, салтечун дог» яха передачаш, «Патриот», «Атеист» яха журналаш. Радиоладувгlархошта езаенна я «Илли дезарашта», «Кlирандийнахьара музыкальни программа», «Керда илли довзийт сиха» яха передачаш, «Кьонал», «Кьона замыкко», «Нагlирхой вахар», «Спортивни вахар» яха радиовыпускаш.

Везаме чулоацам бола передачаш кийчъеча, таханарча лоархlаме темаш уттаеча журналисташта доккха новкъостал ду болхлойн юрташкарчен корреспонденташа. Тха штате йоацачи активе ва 200 совгlа болхлойн юртарен корреспондент. Шоай гlулакх дика доазаш дезаш нах ба уж. Царна юкъе ба производстве хьалха латтараш, новатораш, йоккха товзал йола специалисташ.

Хlара шера йоккхагlа хул редакционни почта, из да эггара хьалхарча аргlана тха штате йоацача активаца бувзам хилар. 1983 шера Комитета дера 15 эзар совгlа письмо.

Авторашна дувц чулоацам болеш безамен хlамаш. Цар йиш хулийт передачашка производственни, культурни, моральни, нравственни проблемаш ювца. Письмоша радиожурналисташка лу керда лоархlаме темаш ювца материал.

Республика керттерча предприятешка, колхозашка, совхозашка я корреспондентски посташ. Дика болх беш я Грозненски биохимически заводе вlашагlъелла пост. «Биохимин хьайбаш леладарь» яхача цикла 12 передача кийчъяй цу предприятере. Цар йиш хулийт премиясай цех хьалъяра а из сихагlа болх бе йолалийтара а балхаш сихде.

Радио цlагlа хlара шера болх беш я болхлойн юртарчен корреспондентий школа. Цига дешаш бараштa йоалийт радиожурналистика жанраш, оаз дlаязъеш йола аппаратура. Школе хьехаш ба квалифицированни журналисташ, опытни лектораш, экономикан культуран специалисташ, республика министерствайи ведомствайи кулгалхой, партийни советски болхлой.

КПСС XXVI съезда решенеш, парте ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски, декабрьски (1983 ш.), февральски, апрельски (1984 ш.) Пленумий решенеша, КПСС ЦК Генеральни секретара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. К. У. Черненко выступлении радиовещание болхлошкара дlадех передачаш кlоаргга чулоацам болаш, ладугlа дог доагlаргдолаш, парте планаш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагlбоахаш, передачаш даьсса, пайда боаца хабар доацаш хулийтта.

Из лоархlаме декхар кхоачашдеча тlабахийтаб Нохч-Гlалгlай радио творчески коллективо ший творчески низ.

Шоай лоlаме тхона новкъостал деча беррига наьха цlераш яха хала да. Царех ба «Грознерго» оператор Х. Суруджанц, Алхан - Кала юртара киномеханик Я. Цуев, «Электроинструмент» завода слесарь С. Котиев, Грозненски цlенош деча комбината бригадир А.-Х. Цечоев, Аргунски № 1 йолча школа хьехархо В. Иосифов, «Красный молот» завода воккхагlвола мастер Г. Аристокисян, Л. Н. Толстой цlерагlча Нохч - Гlалгlай паччахьалкхен университета студент С. Козлов, республикански ветеринарни станце воккхагlвола lилла сотрудник В. Динаев, Нохч-Гlалгlай АССР юстице министерства консультанташ Н. Бугаева, Г. Накалищев, къахьегама ветеран А. Тищенко.

Радиоца рабселькораш керттерча даькъе бувзам дар редакце доагlа письмо да. Письмох пайда эцарга хьежжа дика хургба редакцей, журналистий болх. Массаза а письмоца беш бола болх бийцаб радиовещане юкъарча собранешка, редакционни летучкашка, редакционни Совета а Комитета а коллеге заседанешка.

М. АУШЕВ,
Нохч-Гlалгlай АССР телевиденен радиовещанен паччахьалкхен комитета председатела заместитель.

Эггара хьалхара «Молния-1» яхача советски бувзама спутник орбита тlа лъкхай 1965 шера апреле. Цу хана Цlеча майдан тlа Цхьоалагlча мая цlей дездеча торжествашка эггара хьалха москвичаш хьожача хана хьехар Владивостоке баха нах. Цу хана дехи дукха ахийтай сигнал бувзама спутникаш — «Молния», «Радуга», «Экран», «Горизонт».

Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дузаш мехка вlашагlа а елла болх бе йолаелар «Орбита» яхача космически бувзама система. Хlанз цу системаца а Центральни телевидене хьалхара ерригсоюзни программа хьалоаццаш мехка ерригача территоре тlа lалаьдеш йола лаьттан тlара 90 совгlа станци.

«Интерспутник» яхача дуне хиннаьнта юкъерча система технически лард йолча советски бувзама спутникех пайда эц Европа, Азе, Африка, Америка дукхача мехкашца телевизиони программаш хаи - хийцакьа дlакхоа вlараш телефонни бувзам lалашбераш.

Лаьттан искусственни спутникага гlолла телевизиони программаш, радиовещание программаш, телефонно - телеграфни бувзам гаьттий оагlой сурташ космически бувзама системе «Орбита», «Москва», «Экран» яхача лаьттан тlарча станцей сета дlатlалуга lалашдеш йолча космически бувзама кхьан станце хинна ТАСС фотокорреспондент А. Пушкарева, суртан а довзаш.

СУРТА ТlА: «Молния-1» яха бувзама спутник.

А. ПУШКАРЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Сальвадорски халкъо чlоагlа къовсам доаттабу Вашингтоно тlеlа - экономически гlо дар бахьан долаш мара lаьдала керте лоатталургlйоацаш йолча марионеточни режима духьала. Повстанчески отрядаша тlехьонам доаттабеш я шерра районаш, цига халкъа lаьдала органаш вlашагlъехи, керттlа вахаро гlулакхаш вlашттlехьдоахаш латт. Болх беш я партизански радиостанцеш. Цар передачашка мехкарча гlулакхех дола баькъдараш дувц сальвадорски халкъа, патриотически къовсамо лерхlачоху цун декхарех дlахетаду из.

СУРТА ТlА: передача еш я «Фарабунде Марти» яха радиостанци.

Пресса Латина — ТАСС сурт.

МИНАШТА ТlЕХЬА ЛЕЛА ЧАРАХЬИЙ

Укх шера март бетта ЦРУ агенташа Никарагуана юкъерча хи чу елла хиннача цхьан американски минано тlаlоттаденнадар «Луганск» яха советски кема. Изамо йола диверсеи бахьан долаш эз хиннад яхы я кхыча мехкий торгови корхl кемаша. Республика революционни халкъо хlара денна къовсам доаттабу США террористически акцийта духьала шоай мехкий гlонахьарча хиш тlа гlолла новкъ лертlа лелийтар дуйна.

Моторашца цхьан аппарагlа деш таташ а кемаш тlарча гургалий зов а долаш пристанера шерттита дlадоладу цу бариес. Кемай экипажа саббарен лаьрхlан шьерча форда тlа дlадуг уж. Чкъаьрий даха аттув бола моттиг лаха болаш рыбанаш масса а бола никъ — хьалхарча юкъига иштта гуш да из сурт. Цхьабакъда, тlахьекача хеташ долча саббро lехаваш хул. Коринто рыбакаш-м форда рузкъа да болаш мича бар. Хlанз бутт баьннаб шийл кхерамегlа яхы цхьаькха доаца американски минаш хьахара гlулакх шоай лоlамагlа цар шоашта дlатlаийца.

Берригa а 22 эзар саг мара ца ваха из город lалаьмате боккха экономически лоархlам болаш я. Укхаза я республике эггара йоккхагlйола форда порт. Коринто гlолла чакийоал мехка ерригача импортахи экспортахи 75 процент. Укхаза я чкъаьрий доахача никарагуански промысла керттерча базаех цаl. Рейгана правительства цхьа бахьан доацаш херадаш Коринто ший зуламеча террористически акцей объекта ногометта, по революционни Никарагуйа духьала лоаттабеча бlехача тlема цхьа дакъа а даь.

Норинтом е мехкарча кхыча порташта а бандитски атакаш еча ЦРУ тlема катерех «пираньяш» аьнна цlи тилаай никарагуанцаша. Духхьал уж да, хи кlалгlолла леле лодкаш кхыйола американски тlема техникен санна, республикина гопахьарча хишка минаш йоккхара пайда эцаш леладераш.

...Къам мукъадаккхара Сандинистски фронта моттигерча отделенерча новкъоста Карлос Давилас хьахьех тхона цхьаэтажни цlепоштен кхыча мехкий кемай компаней аьшка контейнераштен юкъе гlолла чаях а баьнна, залива берда йистте дlатlакхоачаш бола никъ. Кlаьлча lажагlча гlомарах lочуух автомобила чархаш. Гаьна доацаш цаl шоллагlчоа дlатlа а лета дегlа чкъаьрий лувцарий община дезал чубаха ардаккхех даь гlирсаш. lоуалаш мотор а болаш — цига бахача наьха меттали «кайуко» оалаш дола доккха доаца лодка къахьегаяа керттера кечаа а укхазарча рыбаканте из хlама lалабъяра из мара кхы цхьаькха боаца гlирс а ба.

— Заливе «пираньяш» чулалахача хана аргла lа уж чульйалха пираташ ба, — йоах къаенна йоккхача рыбачае Ньевее Майоргас. — Цар моторaш, тха лодкилгий дараш сенна а доацаш, низ болаш да, палубаш тlа йоккхий тоаши пулеметаш латт. Хи тlа гlолла мух санна сиха лел катераш, цlий дацен ара а ухийташ тар ма лу дукхагlа хlамаш хlалакде а форда бистерча хи немаш хьатlаккхачлехьа къайладоала а гlерташ. Иштта чухьалхараш чаккдаьнначул тlехьагlа-залива чу минаш хул.

Никарагуа суверенитет оть па хеташ теллаю американски фрегатацея всминашев, цуь территориальни хиш тlа гlолла хьачу а ухаш, Республика хиш тlа гlолла Рейгана правительства чулаьла тlема - форда lалаьмат электронни шпионажа база а никарагуански халкъа духьала lалаьмате дукха диверсеш чуухийта моттиг а я.

Американски империализмо, порта массазара вахар лега а деш, дlа ца хаувни болабаьча тlево сое сида оарцагlаьнкхар халиъ. Рыбакий аьттув балара хlамах санхера хlанз моастагlчун терроризмацарча къовсама тlаддийроал. Хи кlалгlолла нек де йиш хулийташ йола чоалхаане аппарат lалаш а яь, «кайуко» яхача оба шоай члеваша шоай лодкаш тlара lо а баьнна хи кlалгlолла нек ду американски минаш лехаш. Уж гучаьнна моттиг йолчаьа болх «АЛИНСА» яхача чкъаьрий доахача паччахьалкхен предприятера цар коллегаш. Болата элнарашца къайла чкъаьрий хуцца цхарал — американски ракеташта духьалара Коринто рыбакий керттера герз. Цу тайпарча цхаралца вlашагlа дийза цу бариес хlара денна заливе гlолла го боахаш лел. Гаьнца дlахоз лехханий тата. Порта кхерамзле бахьан долаш шоай сина кхерам тlаийцача рыбакаша турпале къахьегарах хlанзле а везие хургйоацача аьнкхай «США хьайый» аьлла фост даь йола 30 гаргга заряд.

...Низ болаш хинача онкхамо кема угагlдохийтача хана, вахта чакхъяьннaчул тlехьагlа кlаьдоеннача новкъоста юкъаметта хlаьтта дlаэттавер Хосе Рамон Перальта. Чкъаьрий лувцача барнаса моторист. Хи тlа lотlаденачул тlехьагlа сиха бух додаш лаьттад из. Нрава, ханнаьа хьетlакхачал доаллахарча баркасагара, миналита духьаларча оперцешнарча напарнигера новкъостал.

Тесса йита латтача машинаькъа ветнана юххерча ший доккха доацача цlагlа, гопахья дагlаш ший да бер а долаш, човаш хинначул тlехьагlа айирзавала воалаш уал Хосе Рамон Перальта.

lадика хац оаха. Лоабаьча йога дозал тlа а дахийта, халла хьалгlотт Хосе.

— Цхьа-ши кlира даьлча, — йоах рыбака, — со тоа а лургва, юха а минашта чарахье а гlоргва. Янкаша тха мохк бlохада гонна юкъеберазбергбола моттиг нийсьяийта йиш яц.

Сергей ГОРБУНОВ,
ТАСС корреспондент.
Коринто—Манагуа.

ДЕШАРХОЙ ТЕПЛИЦА

Советски районе А. Шерипоевски юкъерча школе кхаьчча директора йола моттиг хьттар аз, бакъда, из баьцадарий теплице хиннар бокхагlбола дешархоша цхьаьн.

— Совхоза - теплица хургья-кх из, — хетт аз.

— Хlанай из совхоза, тха-м тхоай теплица я.

Цу чу чувоал со, бlарг хьоасташ я дукхача тайпех бола баьцовгlаш. Фуд теплицерча хоза дlаийсдаьча лаьтта тlа ца доалаш! Укхаза да беттадуарг, хох, нарсаш, помидораш, петрушка, укроп.

— Безалургболаш бий тха болх, сай ерригa мукъа ха укхала дlахьо аз, — йоах школа директора Нбаева Аймана Магомедовнас. Тха хох хlанз дуча хlамаех тlха негаргболаш ба, хlаьта беттадуаргаш а хургда укх деношка. Цигахьа баьцадараш дазе, воккха оагlорахьа сиха дlадетlад зизаш. Кастта доасталургда нарциссаш, георгинаш, астраш, кхыдараш. Моллагlа цlей е лоархlаме мероприяти хьича Грозне ухар зизаш да, хlанз доаз тхоай кулгашца хьалхедергда уж а.

Кастта школа тlехьашка хьалъе йолайир теплица. Из хьалъеш гlо дир хьехархоша, дешархоша. Хьалъяь яьлча, цу чура лаьтта тоадаь, кlаьдлаь lодиллар. Дlадийр баьцадарий, зизий гlи. Теплица чу вlадийнача баьцовгlашта сердал эш. Хlаьта из цкъаза тоъаш яцар укхаза. Цудухьа кастта теплица чу лотаслар лампаш.

Къахьегар дайнадац. Дlа мел дийнар хоза, берхате тlадаьннад.

— Шоана гучча тайпара юхьиг во яц, — йоах Аймани Магомедовнас. — Хьатlадоагlача шере укх тайпара цхьаькха а теплица е лерl оаха. Берашта дезаденнад баьцадараш кхедар.

Укхаза тlатоха деза А. Шерипоевски юкъерча школе дlадоладаь гlулакх дешархоша къахьегама кхетам балара дика масал хилар. Цул совгlа, мехка Кхачан программа кхоачашъяра юкъехьеш дола дакъа а хиша дlаотт из.

Б. СОЛТАГИРЕВ.

ФЕ ХИЛА

Бераш а юкъе хийслуш, массехк наькъа хьоваш хиннаб тlеххьарча шин кlирагlа.

Наькъа хьовзамаш хилара бахьан да, даьшеи ноаношеи шоай берашка лертlа бlарг лоцаш ца хилар, уж кое ара а далийте цар фу леладу а ца хьожаш бигlар, шоай бераштa кое лоаза арадолийташ хоэза хьехар дац, цхьаьна сагаца а е шоаш а коара арадоала йиш ца хиларах, машинаш лелача улица тlа лоза йиш ца хиларах дlахьедац.

Мичча хана далийта а, бер коа арадалийтача, цунца эрваьлна цо лелаер фуд хьожаш саг хила веза, е цунна ареала саг ца хуас, маст-наста ара а йоалаш бера фу леладу хьожаш цун нана, даь-нана, даь-да, йиша, воша, кхывола саг хила веза. Бер ше кое лоаза ара а далийта, тlахьожаш а боацаш дитача, машинаш лелача улица тlа доал, водар хул.

Массехк ди хьалха Грозне, Ленина цlерагlча проспекта тlа микроавтобусо кlалдихьал, даьшеи ноаношеи цар фу леладу а ца хьожаш дита, цхи-ялх шу даьна шн бер. Шоай хур дича а Городе Малгобеке горэлектростанце грузовики дехкача З. Х. Чаптиева Ленина улица тlа машин тlатехай № 18 йолча юкъерча школа кхоалагlча классе деша ваьгlача дешархочоа, хlаьта кlаьни веннав.

Наькъашка лелара Правилай 133 пункта тlа дlаяздаь да: лехачун бокъо яц, духхьал из шн-шегlа йолалургlйоаца гlулакх а даь мара, транспортни средства тlарча ший моттига тlара lовала а из йита дlаваха а. Цхьабакъда, ЧИГУ автокомбината доалахьара «КамАЗ» яха автомашин лехкар Пашаев Махьмад, ше П. Мусорова улица тlа гlолла Октябрьски районерча 12-ча участке воаш, тlена юххе сеца а сеца, машина тlара lоваьлвав. Кlеззига хьехкача моттиге лаьтта «КамАЗ» шн-шегlа тlехьашкахье йолаенай, ший автобуса тlехьашка латташ хинна автобус лехкар ший автобуса дlатlа а тоlаеш. Воча хьале а воалаш больнице викхав лозаваь автобус лехкаш хинар.

Дlадахача кlирагlа (26 апреле дуьнна 3 мае кхаччалца) НГАССР кхаьнаша 15 эзара сом кхоанша 16 саг, вить — венна.

В. ГОРИН,
ГАИ инспектор.

Грозненски мехкдаьтта техникумо кхайк Грознерча школий дешархой 1984 шера 6, 13, 20 мае 10 сахьат даьлча доладуча «хьайиллача наlарий деношка» юкъе дакъа лаца.

Справкаш тел 2-17-67 йолча телефона.

Академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта институто хьех школаши профтехучилищаши выпускникаш а, болх беш бола кагирхой а 1984 шера 6 мае хулача математикан 13 мае хулача физикан олимпиадашка дакъа лаца.

Олимпиадаш хул 10 сахьат даьлча, керттерча деша корпусе 2-07 аудиторешка (Проспект Революци, 21).

Олимпиадашка котбийнараш института Совет грамоташ а тергаш институте дlаэцаш льготаш а хургья.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 11 ЙОЛЧА ЮКЪЕРЧА ГОРОДСКОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА ДЕША ХЬЕХ ШО

е профессеш lомаяра:

1. Штукатур - облицовщик - плиточник — дешаш яккха еза ха 3 шу.
2. Столяр - паркетчик (гlишлоний) — дешаш яккха еза ха 3 шу.
3. Каменщик - монтажник аьшкен аьшкабетонни конструкцеш вlашагlъехкаш — дешаш яккха еза ха 3 шу.
4. Облицовщик - плиточник - мозаичник — дешаш яккха еза ха 8 класс образовани йолаш болча мехкарий 3 шу, 10 класс образовани йолаш болча мехкарий — 1 шу.
5. Аьшкен аьшкабетонни конструкцей монтажник — дешаш яккха еза ха 3 шу.
6. Юрташка гlишлошьяра мастер — дешаш яккха еза ха 3 шу.
7. Гlишлош ечара маляр — дешаш яккха еза ха 1 шу.
8. Слесарь - сантехник - газоэлектросварщик — дешаш яккха еза ха 3 шу.
9. Декоратор - оформитель — дешаш яккха еза ха 3 шу.

Технически училища программагlа е профессеш lомае деша дlачуийбу 10 класс образовани йолаш бола кагий нахи мехкарийи:

1. Аьшкен аьшкабетонни конструкцей каменщик - монтажник — дешаш йоакхха ха 1 шу.
2. Юрташка гlишлошьяра мастер — дешаш йоакхха ха 1 шу.
3. Гlишлош ечара маляр — дешаш йоакхха за 1 шу.

Училищо квалифицированни специалисташ кийчъбу СССР Минпромстройна чуйоача халкъий Доттагlала орден лелаеча Нохч-Гlалгlай гlишлошьяра управлене предприятешта. Училище деша дlаэц 15 шу даьнна а бокхагlбола а кагий нахи мехкарийи, хlаьта иштта демобилизовани тlемахой.

Бархl класс а яьккха № 11 йолча юкъерча ГПТУ дlаийца дешархой мах боацаш lалашбу дуача хlаманца, тlадувхачуца, учебникаца, дика кийчъьча общежитеца, льготни маьхах дlа-юха баха городской транспортаца.

Тlехдика училища чакхъьяьккха дешархой лаккхерчен юкъерчен специальни дешара заведенешка деша хьажабу.

Училище болх беш я кружокаш: предметни, технически творчества, самодеятельноста, духовой эстрадни оркестрий, спортивни секцеш.

Технически училища программагlа дешаш бараштa (юрташка гlишлошьяра мастер) 30 сом стипенди лу, демобилизовани а болаш, аьшкен аьшкабетонни конструкцей каменщика - монтажника, гlишлошьяра маляра, гlишлошьяра столяра специальность lомаеш бараштa 75 сом стипенди лу. Производственни практика йолча хана даькхача ахчах 50 процент лу бер- [illegible]

Училище деша воагlачунга укх тайпара документаш хилийта дарглац:

1. Директора цlерагlа язъяь заявлени.
2. Ваь ха тlайола тешал (е паспорт).
3. Образованех дола документ.
4. Беррига дезалхой тlа а язбаь йола вахача моттигера справка.
5. 3х4 а 4х6 а бустам бола ялх фотосурт.
6. Деша ваьгlачара характеристика.
7. Медицински справка (форма № 286).

Занятеш дlайолалу 1 сентябре.

Документаш дlачуийду хlара денна 8-00 сахьат даьлча дена 16-00 сахьат даллалца.

Училища адрес: гор. Грозный, Старопромысловски район, Керда поселок «Катаяма», ул. Шефская № 23.

№№ 11-а, 4, 6, 26-а йолча автобусашца ва йиш я, № 3 йолча троллейбусаца — Центральни рыннера «Ташкала» яхача остановке кхачалца, № 11 йолча автобусаца — «7-я линия» яхача остановке кхаччалца.

Деза доттагlий! Тха училище йо дахарга хьежаш хургда тхо!

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 МАЙ
II ПРОГРАММА

12.10 — Коммунисташца гlа бокъаш. Партен грозненски тlемен ветеранаца Б. Магомедовца нагарвай вlашагlкхетар (нохчий меттала).
12.40 — Киножурнал.
12.50 — «Телевизионни хьехаме цlе».
16.00 — Тахан — Непайзорен ди.
16.15 — «Нохч-Гlалгlайчен шира».
16.25 — О. Переналин. «Горячая точка» яха М. Ю. Лермонтова цlерагlча республикански эрсий драматически театре спектакль. Чакхъьяьча — «Бокса даькъала хийла шум, бераш!».

...яха радиожурнал (гlалгlай меттала).
12.40 — Журналистех - фронтовиках дола дувцараш (нохчий меттала).
13.00 — Реклама (эрсий меттала).
15.15 — «Вай доттагlа — lазам» (эрсий меттала).
15.45 — «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттала).
15.55 — Непайзорн бокхлошта хетадаь концерт (гlалгlай меттала).

17.00 — «Правда» хьалхара номер. Инсценированни оагlонаш.
17.10 — Советски Союза халкъий доттагlал. Концерт.
17.51 — «Сакъердаме тангlа тlа».
18.31 — Нохч-Гlалгlай илли, эшараш, халхараш.

РАДИО

5 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттамаш бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.25 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).
8.35 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «Непайзоргу — вай парте миа бола герз» (эрсий меттала).
10.35 — Реклама (эрсий меттала).
11.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог!» (эрсий меттала).
11.30 — «Шоана, кхинна...»

[illegible]

Тахан республике гlоллен Грознея хуашалуш морхаш а йолаш, йоачин а йоацаш, малхбоалехьара секунде 7—12 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 17—22, Грозне 19—21 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 3—8, дийнахьа 14—19 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителан — 2-85-07; бехктензана секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортан — 2-65-01; юрта бахаман — 2-47-64; культуран — 2-64-75; кассан — 2-85-64; корректорски — 2-69-68.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-64; культуры — 2-64-75; касса — 2-85-64; корректорская — 2-69-68.

Газет арадувл шинарен ерен. шоаттен деношка

СФ02207. «Грозненский рабочий» издательства типография, Маяковске, 92. Типографии издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2048.